

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Pucnatjeva 6 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden.

Bestbezugspreis jährlich · Naročnina letno Litr 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Führerjev glavni stan, 2. sept. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Ob prekopu Anvers—Turnhout in severno od Turnhouta so naše čete v silnih obrambnih bojih proti kanadskim oddelkom, ki nadalje napadajo iz svojih vdorov. Napadalne skupine vojske in SS so vdele med spodnjim Renom in Waalom v britanske postojanke ter vrgle žilavo se borečega nasprotnika nazaj zapadu. Južnozapadno od Gennepa smo prestregli močnejši sovražnikov napad. Pri tem smo uničili v poslednjih dveh dneh 32 oklopnikov. Nasprotnikov pritisk na Maeseyk je popustil. V nadaljnjih težkih bojih pri Chateau-Salinsu in v gozdu Parroy je nasprotnik krajevno napredoval. Oddelki ameriške 7. armade so poskušali večeraj iz doline Mortagne pri Rambervillersu zasesti zapadno predgorje Vogezov. Po menjavačih se bojih so ostale postojanke v naši posesti. Na področju Lure so odbili naši zbori vse sovražnikove napade in vrgli sovražnika v posameznih odsekih nazaj.

Boji za povsem porušen Calais se bližajo koncu. Ostanke posadke se še borijo v svojih oporiščih. Težke mornariške baterije na rtu Gris-Nez so po hrabrem odporu in boju iz bližine podlegle sovražnikovi premoči.

V septembru so imele angloameriške armade na zapadu naraščajoče izgube ljudi in orodja. Naše čete so zajele 10.650 ujetnikov in zaplenile ali uničile 1149 oklopnikov in 213 oklopnih izvidniških voz, velike količine tovarnih jadrainih letal in drugo vojno gradivo. Sovražnikove krvne izgube so velike. Nad zapadnim področjem je izgubil sovražnik razen tega 451 letal.

V srednji Italiji so izvedli Angloameričani številne brezuspešne napade na dosedanji žariščih. Na jadranski obali so vrgli naši oklopniki grenadirji Britance, ki so prodrli preko Rubikona, zopet nazaj.

Italijanske tople v zaledju so morale tudi nadalje plačati svoje napade in sabotažna dejanja s krvavimi izgubami. V drugi polovici septembra smo pobili 1336 tolovajev ter jih zajeli nad 500. Uničili smo številne postojanke in taborišča ter zaplenili mnogo orožja in zaloge.

Na Balkanu se je nadalje ojačil sovjetski pritisk ob boku Dunava na obeh straneh Železnih vrat. Nemški in madžarski oddelki so nadaljevali s podporo naših bojnih letalcev protinapade med Szegedom in Velikim Varadinom. V severnem delu Szeklerjevega rogliča so odbili grenadirji in govske lovec pri Reghinul Sascu več z oklopniki podprti boljševiških napadov. Ob prelazih vzhodnih Beskidov so še vedno bijejo ogorčeni boji. Ponovne sovjetske napade smo odbili ali prestregli. Sovražnik je izgubil tu v poslednjih dveh dneh 46 oklopnikov.

Z ostalega vzhodnega bojišča ne javljajo razen o brezuspešnih boljševiških napadih med Dvino in zalivom pri Rigi o nobenih večjih bojih.

Britanska letala so odvrгла v pretekli noči bombe za Braunschweig in v rensko-westfalskem ozemlju.

Peasrečen poizkus vdora v Nemčijo

Kakor znano, so Angleži nedavno nedeljo poslali svoje prvo letalsko divizijo na Nizozemsko. Z uporabo velike množine letalske pehote so hoteli preskočiti oviro, ki jo predstavljata na Nizozemskem reki Maas in Ren. Angleži so hoteli obiti nemški zapadni branik s severa, nakar bi vdrl v Nemčijo med mestoma Emdenom in Münsterom. Ta načrt pa se je izjalovil. Angleška padalska divizija je bila uničena.

K temu pripominjajo v Berlinu: Če so bili še pred čnevi angleški in ameriški časopisi polni zmagoslavni himen, tako so postali po uničenju I. angleške divizije letalske pehote pri Arnhemu mnogo pomislečni in previdnejši v svojih napovedovanjih. »Nemci so od pričetka invazije, tako piše londonski list »Times« k uničenju angleških

Zgled naše mladine

Naše šole so pretekli ponedeljek spet odprle vrata. Mladina, ki so ji bile dane dolge počitnice, je pridno izkoristila prosti čas in je nabrala novih sil za svoje šolanje. Srečna se počuti, da lahko tudi v šestem letu vojne nemoteno nadaljuje pouk in se pripravlja za naloge v bodočnosti, ki ne bodo majhne niti lahke. Kljub mladosti je naše novo pokolenje že dovolj razbistreno in razgledano, da vé ceniti vrednost urejenih priлік, v katerih lahko redno obiskuje šolo. Kdaj pa kdaj mora tudi naša mladina stisniti zobe, saj se je treba marsičemu odreči in upoštevati skrbi in težave staršev, ki se žrtvujejo do skrajnosti, da tudi v vojnem času omogočijo mladini zadostno prehrano in ostalo oskrbo.

Še prav posebno pa je treba naglasiti, da je naša mladina tudi močno narodno zavedna in da je čvrsto zbrana v protikomunističnem taboru. O tem je pričalo navdušeno zborovanje, prirejeno preteklo nedeljo v največji ljubljanski dvorani. Še zlasti zanimiv je bil ta temperamentalni zbor, ker se ga je udeležila zgolj ženska mladina srednješolskih zavodov, ki je do kraja napolnila uniosko dvorano, da ob pričetku novega šolskega leta ponovno izpove svojo trdno in odločno narodno in protikomunistično stališče. Pomen tega zborovanja, h kateremu so prihiteli ravnatelji in profesorji srednjih šol, je bil podprt s prihodom prezidenta generala Leaona Rupnika. Njegova navzočnost je iznova pričala, da posveča gospod prezident prav posebno pozornost enovitemu razvoju naše mladine. Zato pa tudi je povsod, kjerkoli se med njo pokaže, deležen navdušenih pozdravov. Učinkoviti govori so užigali naša dekleta, ki se znajo v navdušenju razvneti prav tako kakor naši fantje. To je bila razveseljiva plat tega pomembnega zborovanja. A kakor tožna senca je nad našo mladino lebdela spomin na mnoge mlade žrtve, ki so v neizprosnih borbi zoper komunizem morale darovati dragocena življenja na oltar domovine.

Prav te dni obhajamo žalostne obletnice Turjaka, Grčaric in drugih krajev našega junaštva in mučeništva. Mrtvi junaki, tako je toplo naglašala dljakinja-govornica svojim sošolkam, nam nalogajo svete dolžnosti, nas pozivajo, da ne odnehamo in da ne bodo njihove žrtve zaman. Ti mladi junaki so se hoteli živeti in so imeli še mnogo neizpoljenih koristnih načrtov, a komunisti so jih pobili. Isto nam kličejo one mrtve slovenske matere, ki so jih komunisti neusmiljeno pokončali. In prav takšen ukaz sporočajo naši

mladini mrtvi slovenski očetje, ki so z žuljavo roko trdo obdelovali slovensko zemljo. Nedožne žrtve so zdramile slovensko mladino, da je odločena, boriti se do konca proti največjemu sovražniku naroda, komunizmu.

Slovenska zavest, ki je trpela v savojskih taboriščih in bila bičana doma, se je razplamтела in nič je ne more več pogasiti, — tako je med pršnim odobravanjem izpregovoril našim dekletom mlad slovenski književnik. S tako zavestjo so umirali junaki v Grčaricah in na Turjaku. Ta zavest je za mater, domovino in vero v Boga. Slovenska mladina si je izbrala svojega vzornika vojaka, ki se ves žrtvuje za rešitev našega naroda. To je prezident Rupnik, ki se ni nikoli vdajal strankarstvu, marveč vedno služil narodu. On se globoko zaveda, da bi ponovitev Turjaka in Grčaric pomenila konec našega naroda. Prezidentu Rupniku obljubljajo slovenska dekleta, da bodo kot bodoče matere sledile na njegovi odločilni poti. One se trdno drže njegovega poziva: »Bodite v tem usodnem trenutku res samo Slovenci!«

Ko se je po takem zatrdilu zvestobe dvignil gospod prezident Rupnik, da spregovori našim mladikam, je moral dolgo čakati, preden so je poleglo pozdravljanje. Nato je položil naši ženski mladini naslednje besede na srce: »Vaša naloga je, z milino in ljubeznijo vriniti narodu zapeljance ter zasadite nove mladike, ki bodo slovenskemu narodu in Evropi v ponos. Stremite k liku matere, ki jo je opeval naš Cankar! Stremite k sređišču družine in ognjišča! Ustvarite slovenskemu narodu zdravo celico njegove bodoče rasti! Korenine naroda so v družini. Zdrava družina pomeni zdrav narod. Če bo naša družina zdrava, tedaj se nam za bodočnost ni treba bati. V naši bodočnosti bo imela tudi žena svoje ponosno mesto v narodni skupnosti!«

K lepi manifestaciji ženske mladine v Ljubljani naj pripomnimo le še naslednje: Prav tako kakor ljubljanska, se zgrinja v vedno večjem številu tabor narodne in protikomunistične zavesti tudi naša kmečka mladina. Fantje hito k domobranstvu, dekleta pa pomagajo, kjerkoli jih kliče dolžnost, da bi bili družinska ognjišča in naš skupni narodni dom rešeni komunistične pogube. Mesti in podeželska mladina gre strnjeno bodnosti naproti, pa naj ta prinaša v svojem kršu še toliko tegob. Vedra in zavedna mladina je vselej zmagovita, pa bo zmagala tudi pri nas. Kdor v tem usodnem času omahuje, naj se zgleduje na slovenski mladini!

Četrta obletnica trojnega pakta

16. septembra so minila štiri leta, odkar je bil podpisan trojni pakt med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Ob četrti obletnici so izpregovorili pred radu narodom vseh treh držav: nemški zunanji minister von Ribbentrop, Duce v svojstvu zunanjega ministra fašistične republikanske vlade in japonski zunanji minister Sigemitsu. Minister von Ribbentrop je rekel, da stoje trenutno Nemčija, Italija in Japonska in njihovi zavezniki v hudej obrambnem boju na vseh bojiščih. Vojna je prišla v obdobje, ki zahteva največje preizkušnje in delovanje do zadnjega diha. Sedaj gre za življenje ali smrt. Je ena sama rešitev: boj z vsem razpoložljivimi sredstvi in silami, boj na nož. Narodni sil trojnega pakta se zavedajo resne položaja in se bodo borili, dokler ne bodo nasprotniki spoznali, da ne morejo dobiti te vojne.

Sovražniki podcenjujejo Nemce

V tedniku »Das Reich« je minister dr. Goebbels pretekli teden zapisal: »Sovražniki podcenjujejo Nemce danes prav tako, kakor so jih podcenjevali ob pričetku vojne. Ako govore o lahkem in prijetnem sprehodu v Berlin in se delajo, kakor

padalskih čet pri Arnhemu, »izvojevali svoj največji taktični uspeh na zapadu.«

Na vsej zapadni fronti se nadaljujejo dan in noč siloviti boji, sovražnikom pa se kljub velikanski uporabi orožja in veliki nadmoči ne posređi, da bi vdrl v Nemčijo. Podobno je na vzhodnem bojišču. Sovjetskim vojakom se je sicer posređilo pridobiti ozemlje na Estonskem kakor tudi v napadih proti Madžarski, toda nemška tla so trdno zavarovana.

Churchill je govoril

Pretekli četrtek popoldne je pred angleško spodnjo zbornico izpregovoril ministrski predsednik Churchill, ki se je nedavno prejel vrnil iz Quebeca v Kanadi, kjer se je posvetoval z Rooseveltom. Churchill je predvsem opozoril, da ni treba gojiti špekulativnih pričakovanj o skorajšnjem koncu sedanje vojne. Po njegovi sodbi bo treba prestat še več mesecev leta 1945, da bodo boji zaključeni. O njegovem govoru pravijo v Berlinu, da so to bila običajna izražanja britanskega ministrskega predsednika, ki radodarno razšira polovičarske resnice, pretiranja in namigovanja, da bi prikrl tisto, kar je glavno in kar Angležem ni všeč.

da obstoja sedanja vojna le še iz malenkostnega streljanja, ki pa ne more nikakor izpremeniti domnevno že padle odločitve, potem je, to prav neumnost, ki ji niti sovražniki sami ne verjamejo. To trobijo v svet, da bi zbudili v Nemcih negotovost. Kakor često v tej vojni, trdijo sedaj vsakovrstne reči, o katerih pa Nemci sami vedo, da so jih kruta dejstva postavila popolnoma na laž. Tako bo tudi sedaj. Vojna je dosegla dramatično točko krize. Sovražnikovi napori se ne morejo več ojačati, delj časa ne bodo mogli ostati niti na isti višini. Zato je jasno, kaj morajo Nemci storiti. Sovražnik naj ve, kaj ga čaka, ako hoče napredovati meter za metrom. Danes branijo Nemci svojo sveto domačo zemljo. »Brez strahu in zvesto bomo izvedli ta boj,« zaključuje dr. Goebbels. »Nemška vera v zmago je neomajana in neomajljiva.«

DOMAČE NOVICE

* Nov roman »Domovine«. V današnji številki pričujemo objavljati v podlistku nov roman, čigar vsebina je zajeta iz domačega življenja. Roman »V senet planine« nima s filmom, ki je nedavno tekkel v Ljubljani, nič drugega skupnega kakor naslov. To je samoniklo, prikupno slovensko delo, ki bo spet nekaj mesecev teden za tedom nudilo prijeten užitek čitateljem »Domovine«. Tako ima torej »Domovina« zdaj kar dva velika tekoča romana, razen tega pa bo tudi posej prinašala izvirne in tuje podlistke, vsakovrsten sodobni pouk in mnogo drugega zanimivega čtiva. Ker se je s 1. oktobrom pričelo poslednje četrletje letošnjega leta, priporočamo vsem, ki na »Domovino« še niso naročeni, da to storijo. Saj je »Domovina« najcenejši slovenski tednik. Četrletna naročnina stane samo 6.—lir. Opozorite znance in prijatelje na novi roman.

* Borovnica vnovič prizadeta. Pretekli terek so angloameriški letalci zvečer že četrtil napadli Borovnico. Napad je trajal 25 minut in je bil od vseh napadov najhujši. V kratkem času je padlo na nesrečno vas in na njeno okolico nad 300 bomb vseh velikosti. Materijalna škoda v vasi se je s tem napadom izredno povečala.

* Drugi pokrajinski kmetijsko-gospodinjski tečaj, ki so se ga udeleževala kmečka dekleta, je bil pretekli teden v Ljubljani zaključen. Naša kmečka dekleta, ki so morala zapustiti svoje domove, v Ljubljani ne počivajo, marveč hočejo tudi ta čas svojega izgnanstva dobro izkoristiti. Obilastva jim grede na roko. V bivši Baeblerjevi vili v Komenskoga ulici je dovršilo drugi tečaj 26 deklet iz najrazličnejših krajev, največ iz Notranjskega. Gojenke je ob zaključku tečaja obiskala tudi gospa prezidentova Olga Rupnikova, ki je bila prisrčno sprejeta.

* Normalni čas imamo od preteklega ponedeljka 2. t. m. dalje. Ob 3. zjutraj smo pomaknili kazalce vseh ur za eno uro nazaj. Čez poletje pa smo se močno navadili premaknjenega časa. Zgodnje vstajanje se je izkazalo za zdravju koristno in omogoča uspešnejše delo. Ker primanjkuje goriva in kuriva, bomo po večini pač tudi posledje hodili zgodaj spat in bomo rano vstajali.

* Pozor na plinovode! Uprava policije, oddelek za protiletalsko zaščito v Ljubljani, opozarja vse hišne starešine po hišah, kjer so plinovodi, da ob pričelku letalskega alarma takoj zaprjo glavno cev plinovoda in jo po končanem alarmu spet odpro. Policijski organi imajo strog nalog, da vse prekrške takoj prijavijo. Kršilci bodo strogo kaznovani.

* Stanje mestnih delavcev v Ljubljani se je po prizadevanju g. generalnega tajnika Franca Jančigaja, pooblaščenega za opravljanje županiških poslov, zboljšalo z veljavnostjo od 1. junija 1944 dalje. Po novem prejemajo mestni delavci po 4,50 do 8 lir na uro. Samo ta povisek obremenil mestni proračun za 1.200.000 lir. Razen tega pa seveda delavstvu ostanejo tudi rodbinske doklade, ki jih delavci od drugih gospodarjev ne dobivajo. S tem je rešeno dolgotrajno in težavno vprašanje med mestnim delavcem.

Ljubljana je imela že 110 letalskih alarmov. Po uradnih zapisih so ljubljanske sirene prejšnji terek zvečer ob 21.35 dale že 110 krat znak za letalski alarm v času od 6. aprila 1941, ko smo do živeli prvi alarm. V letošnjem letu pa je sirena že devetdesetkrat naznanila prihod angloameriških letal. Nekateri alarmi so bili kratkotrajni, drugi pa so trajali po več ur. Povprečno računajo, da je trajal vsak alarm po dve uri. Gospodarska škoda, ki jo je zaradi tega utrpela Ljubljana, je precejšnja.

* Smrt zveste služabnice. V Ljubljani je v svojem 80. letu umrla po daljšem trpljenju kuharica Lenka Grašičeva. Blago pokojnico je skoraj vsa Ljubljana poznala kot Karlinovo Lenko, saj je letos na Veliki smaren minilo že 59 let, odkar je nepretrgano služila pri prof. Karlinovih, kjer je bila najzvestejša opora ge. Karlinovi, ki je umrla

Knjižna tombola v korist Zimske pomoči

Zimska pomoč vabi vse prebivalstvo, da se udeleži v največjem številu knjižne tombole v korist Zimske pomoči.

Tombolske tablice so po 20.—lir.
Knjižna tombola bo imela naslednje dobitke:
a) 100 dvojki; dvojka dobi 3 knjige in 150.—lir za nakup knjig;
b) 70 trojk; trojka dobi 4 knjige in 200.—lir v isti namen kot pri dvojkah;
c) 40 četverk; četverka dobi 5 knjig in 300.—lir v isti namen kot pri drugih dobitkih;
d) 20 petoric; petorica dobi 6 knjig in 500.—lir v isti namen kot pri drugih dobitkih;
e) 10 tombol; tombola dobi 10 knjig in še en dodatni dobiček izmed spodaj določenih zneskov za nakup knjig:

I. tombola 10.000.—lir, II. tombola 6000.—lir, III. tombola 4000.—lir, IV. tombola 3000.—lir, V. tombola 2000.—lir, VI., VII., VIII., IX. in X. tombola po 1000.—lir:

Številke bodo žrebali po naslednjem redu:
v nedeljo 15. oktobra za dvojke;
v ponedeljek 16. oktobra za trojke;
v torek 17. oktobra za četverke;
v sredo 18. oktobra za petorice;
v četrtek 19. oktobra za tombole.

Lastnik tombolske tablice ki je zadela kak dobiček n. pr. dvojko, ne sme dalje igrati, temveč mora dobiček takoj v naslednjih dneh po izrebanju dvojke dvigniti v pisarni Zimske pomoči. To velja tudi za trojke, četverke, petorice.

Vodstvo tombole bo vestno beležilo, katere tablice so zadele posamezne dobitke.

Vsi dobitniki tombole bodo poklicani v nedeljo 22. oktobra ob 10. uri dopoldne v pisarno za tombole. Ta denar jim bo takoj izplačan in si bodo mogli nadaljnje knjige kupiti po prosti izbiri v poljubni knjigarni. Zunanji dobitniki tombole morejo pooblastiti kakega znanca, da izreba zanje, če ne, bo žrebal zanje uradnik Zimske pomoči in bo znesek shranjen v pisarni.

Nedvignjeni dobitki bodo čakali lastnika še mesec dni po končanem žrebanju.

Tombolske tablice dobite pri pooblaščenih prodajalcih in v pisarni Zimske pomoči v Gradišcu št. 4.

O poteku igre vas bomo sproti obveščali v naših dnevnikih.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1944.

predsednik Zimske pomoči.
Po pooblastitih prezidenta:

pred dvema letoma in zgleđna pomočnica pri vzgoji danes že odraslih otrok, ki se bodo vedno hvaležno in prisrčno spominjali svoje plemenite Lenke.

* Zaradi vodenega mleka se morajo pred posebnim sodiščem zagovarjati različni kmetje iz ljubljanske okolice. Tako se je moral preteklo sredo zagovarjati tudi premožen kmet, čigar posestvo otrega 26 ha in redi 6 krav. Oddajal je dnevno 8 do 9 litrov mleka, vselej pa je litru mleka primešal po 2 decilitra vode. Izprva se je zagovarjal z zelo vodenim krmo, potem pa je rekel, da ne ve, kako se je zgodilo, da je bilo mleko tako voden, ker ga je za Prevod oddajala njegova žena. Bil je takoj pripravljen plačati 500 lir, kolikor je znašala kazen. Po naši sodbi je taka kazen za brezvestne izkoriščevalce sedanjega stanja, še zlasti kadar gre na škodo otrok, milostna.

* Ne kupujte ukradenih koles! Občutljivost slovečke vesti se je v vojni marsikd zrahljala in posamezni ljudje radi kupujejo sumljivo blago, čeprav vedo, da je bilo ukradeno. Med drugim kupujejo seveda tudi ukradene kolesa, potem pa imajo velike sitnosti pred sodiščem. Na Zaloški cesti je bilo nedavno ukradeno Pavlu Terdanu rdeče pleskano kolo, vredno 10.000 lir. Tat je kolo tu in tam že ponudil naprodaj. Ker so tativne koles v Ljubljani skoraj na dnevnem redu in se skušajo tatovi kolesa iznebiti čim prej, opozarjamo kupce, naj od sumljivcev ničesar več ne kupijo.

* Nov telefonski imenik. Poštna direkcija nanašanja telefonskim naročnikom, da je izšel nov telefonski imenik za leto 1944 za področje mesta Ljubljane. Ker je po zadnji izdaji imenika nastalo precej sprememb, zlasti pri telefonskih številkah, se priporoča naročnikom, da si ga nabavijo. Dobi se pri vseh poštah po lir 30.—izvod. Glavna pošta jih prodaja v prtiličju pri okencu štev. 5.

* Ob mino je zadela 21-letna Roza Tofanova, ko je šla v okolici Pulja čez travnik. Mina je bila skrita v travi in je mladenka ni mogla videti. Mina je eksplodirala in ji raztrgala levo nogo, katero so pozneje dekletu v bolnišnici odrezali. Koder koli je bila vojska, naj bodo ljudje previdni, še zlasti pri delih na polju ali v gozdu.

* Ljudje v vojnem času zelo radi čitajo; marsikdaj pa ne vedo, kakšno knjigo bi si nabavili. Da boste res zadovoljni, kupite ali naročite znameniti roman »Divjina cvete«, za mlajši rod pa priljubljeno knjigo »Brzonožec in Puščica«, ki jo boste tudi sami z užitkom prebrali. Obe knjigi dobite v knjigarnah, lahko jo pa tudi naročite pri upravi »Domovine«, Ljubljana, Narodna tiskarna.

Oktober na našem vrtu

Po naših vrtovih je zakraljevala jesen. Toda pridna gospodinja ima še vedno dosti opravkov. Na zelenjadnem vrtu lahko še poseje zadnji obrok zimsko solate, špinac in motovilca. Zelenjad, posebno zelje, ohrovt, cvetača, zimska endivija, pesa, redkev, repa in drugo še raste, zato naj ostane na gredah, dokler ne nastopi res hladno vreme. Pripravimo klet in tople grede in vse potrebno za zasipnice, za ozimljenje zelenjadi.

V sadovnjaku obiramo ob lepem vremenu zimsko sadje. Čim kasneje to delo izvršimo, tem lepše, okusnejše in trpežnejše bo. Posebno dolgo pustimo na drevju sadje s hrapavo kožo. Ako ga potrgamo prezgodaj, se v shrambi ne bo uložalo, marveč bo zvenelo. Obrano sadje znesemo najprej v kak zračen prostor, kjer ostane teden dni, potem šele ga spravimo v klet.

Ob ugodnem vremenu sadimo pečkato sadno drevje v pripravljene jame. Tudi ribez in kosmulje sadimo jeseni, ker ti grmi spomladi zelo zgodaj odganjajo. Marelice, breskve in orehe sadimo spomladi. Kolobarje, okrog posajenih dreves pokrijemo z gnojem, da pospešimo razvoj korenin. Pograbimo in zažgemo po škrlupu napadeno listje. Debla opašemo z lepiljivimi pasovi, če tega nismo izvršili že v septembru. Režemo in zlagamo potaknjence kuten, ribeza in kosmulj pa tudi vrtnic opietavk in različnih lepotičnih grmov. Seje mo peške lesnik in hrusk drobnic za vzgojo divjakov. Če se bojimo miš, seme stratificiramo, to se pravi: vložimo ga v pesek ali v rahlo prst in ga s posodo vred zakopljemo v zemljo. Na prosto bomo sejali stratificirano seme v marcu.

Na lepotičnem vrtu posadimo gredice s čebulnicami hijacintov, tulipanov in narcis. Proti koncu meseca sadimo vrtnice. Nizke prisujemo a prstjo, visoke takoj pripognemo k tlom in jih pokrijemo s smrečjem in z zemljo. Če še nismo popravili dalj, kan, čebulic gladjol in sploh vse, kar bi utegnili trpeti škodo od mraza, ne odlašajmo več. Pripravimo si pravočasno dovolj smrečja za uzimljenje vrtnic in za varovanje občutljivih trajnic, pa tudi zelenjadi, ko nastopi ostrejši mraz. Vse lončnice spravimo na varno, da jih ne ugonobi nenadna alana. Sobne rastline vedno manj zalivamo, ker pojenjuje rast. Na vrtu in v sadovnjaku so razni pridelki. Izkoristimo jih, sušimo jih in pripravljamo iz njih razne shranke za zimo.

SLOVENCIM - BERITE!

Beseda
našega
Prezidenta...

22. SEPTEMBER

1943 — 1944

DOKUMENT

SEDANJOST!

DOBI SE V VSEH KNJIGARNAH
IN ZALOZBAH

Čim več marmelade ali sadne mezge

Bolj je znano ime marmelada, kakor izraz sadna mezga. V južnih krajih pravijo temu pekmez, na Češkem povidel. Pod besedo marmelada razumemo prav za prav oslajeno sadno mezgo. Naravni sadni mezig dodamo neko količino sladkorja z namenom, da jo izboljšamo K sadni mezgi (pekmezu) v ožjem smislu besede se ne dodaja sladkor, ampak se ukuha sadje takšno, kakršno je. Na ta način uporabimo zelo koristno vsako sadje: jabolka, češnje in hruške, razen nekaterih mošnic, ki vsebujejo preveč trdih snovi (kamenčkov), ali pa če so predebne. Preden začnemo razpravljati o napravi marmelade, je potrebno nekaj splošnih pojasnil.

Različna so sredstva, s katerimi lahko ohranimo sadje v tej ali oni obliki pred pokvarjenjem. Najpreprostejši način je sušenje, gosto ukuhanje sadja, dodatek sladkorja, dalje uporaba raznih kemičnih sredstev, ki so bolj ali manj zdravju škodljiva, zato jih na splošno ne priporočamo.

V novejšem času shranjujejo večja podjetja velike količine surove predelane sadja v posebnih posodah (tankih) v hladilnih prostorih, in to samo začasno za poznejšo predelavo. Za naše razmere pa kaže najbolj, da čim več sadja shranimo v svežem stanju, dalje da ga posušimo, ali da ga ukuhamo v sadno mezgo.

Mogoče ne bo odveč, ako opišemo shranjevanje sadja v večjih posodah z žveplovo sokislino. Zmleto in precejeno sadje (sadno kašo) shranjujemo v večjih posodah, katere zalijemo potem z vodo. Tej vodi prej primešajo na 10 litrov 3 decilitre 6% žveplove sokislina. Pri ukuhanju se voda odlije in sadje se predela v mezgo. S tem se odlije obremen žveplove sokislina; ona malenkost žvepla, ki ostane v sadju, izpuhti pa pri ukuhanju. Na ta način shranijo večja podjetja velike

količine predelane sadja v hladnih prostorih za poznejše ukuhanje.

Marmelade — sadne mezge

Za napravo marmelade so najboljše češnje. Iz 100 kg češpelj dobimo 25 do 30 kg mezge. Za ukuhanje sadne mezge služijo kotli, ki so dovolj veliki. Najboljši so oni, ki so vzdani kje pod kako streho z lastno kurjavo in dimnikom. Zelo pripravi kotli za kuhanje marmelade so oni z vodno kopeljo, ki so bakreni (ne železni) in morajo biti tudi pokositreni (pocinjeni) z vsebino najmanj 70 do 80 litrov. V takih kotlih mezge ni potrebno toliko mešati. V južnih krajih kuhajo pekmez blizu sušilnic, kar na prostem pod streho v navadnih velikih, plitvih kotlih z vsebino 200 do 400 litrov.

Za ukuhanje mezge so potrebne razne priprave: lesene kuhališče (greblje), razna sita, strgulje, brezove metlice, večje in manjše žlice, škafi in kadi ter posoda za shranjevanje mezge.

Čim slajše je sadje, tem boljša je mezga

Za napravo mezge uporabljamo le popolnoma zrelo sadje. Ako ukuhamo še kisel, nezrelo sadje, je samo po sebi umevno, da ostane tudi mezga kisel. Ker je pa sladkor drag ali ga sploh ni, moramo izrabiti naravni sladkor; počakati treba torej, da sadje čimbolj dozori, preden ga predelamo. Jabolka morajo popolnoma dozoreti, kakor pravimo, zmediti, to je, da jih pustimo vsaj 5 do 6 dni na kupu, da postanejo sladka in užitno zrela. Hruške morajo tudi dozoreti (ne zmečkati), pri češpljah se mora kožica okoli pecljev nagubati. Torej, čim slajše je sadje, tem boljša je marmelada. V krajih, kjer je taka naprava mezge v navadi, ukuhavajo sadje nepretrgoma noč in dan, da izrabijo čas in obvarujejo blago pred kvarjenjem.

Naprava mezge iz češpelj

Popolnoma zrele, zdrave češnje (ne nagnite) napolnimo v čist in dobro oznažen kotel, kjer jih polagoma razkuhamo v kašo. Zraven kotla postavimo dve primerni kadi. V eno kad izpraznimo razkuhane češnje in prazen kotel ponovno napolnimo s svežimi češpljami. Med tem časom razkuhamo brozgo pretlačimo (pasiramo) na primer nem situ (odprtine sita so od 4 do 6 mm velike), da ostanejo na situ samo koščice. Ako uporabljamo finejša sita, ostanejo v njej tudi koščice, to pa za navadne prilike ni potrebno. V večjih obratih uporabljajo za pretlačanje posebne priprave, v katerih gre delo hitreje izpod rok.

Ko so se v kotlu češnje razkuhale, jih tudi pretlačimo. V prazen in očiščen kotel vlijemo potem pretlačeno mezgo. Najvažnejše delo potem je, da mezgo neprestano mešamo, da se ne prežge. Polagoma dodajemo k prvi mezgi še drugo,

ki smo jo med tem časom pretlačili. Tu je potrebna vztrajnost in potrpljenje.

Ukuhanje mezge traja približno 8 do 10 ur. Kuhar(-ica) se mora za to delo previdno pripraviti. Priporoča se, da si delavec ovije roke s cunjami in pokrije deloma tudi obraz, da se zavaruje pred opeklinami. Mezgo ukuhavamo toliko časa, dokler ne dobi bleščeče temne barve in da postane tako gosta, da se delajo kar kepe, oziroma dokler ne stoji kuhališča v mezig pokonci, ako jo postavimo v njo.

Ukuhano mezgo napolnimo še vročo v lonce, ali tudi v večje leseno posodo. Dišav navadno ne dajemo k mezgi. Napolnjeno posodo zavežemo s papirjem in hranimo na hladnem prostoru. Pred uporabo to sadno mezgo z vodo (ne preveč) razredčimo, da jo moremo namazati na kruh, testo in podobno.

V nekaterih krajih vlivajo gospodinje mezgo tudi na cenejše krožnike in v skleda ali navadne lonce, ki jih potem postavijo v krušno peč, ko so spekle kruh. Marmelada se še bolj strdi in napravi na vrhu skorjo; taka mezga je potem še bolj stanovitna.

Na podoben način ukuhavamo tudi jabolčno in hrušvevo mezgo. Priporoča se pa, da se to sadje k češpljam meša (vsakega na polovico, ali kakor je). Paziti moramo tudi na lepo barvo mezge, zlasti pri jabolkih. Marmelade barvamo v mirni dobi običajno z žganim sladkorjem (karamelom) ali pa z dodatkom soka od borovnic, bezgovih jagod. Drugih barvil (anilinskih barv) ni uporabljati, ker so zdravju škodljiva, zato prepovedana.

Gospodarji! Skrbite za prehrano družine s tem, da določite čim več sadja za marmelado. Povedano velja posebno za češnje in tudi za ostalo sadje, ki naj se ga čim manj porabi za žganje. Vaše gospodinje, zlasti pa otroci vam bodo hvaležni! Blagor hiši, v kateri je dovolj posušenega in ukuhanega sadja za prehrano družine.

RAZVRSTITEV PREDAVANJ

GOSPODINJSKIH POMOČNIC

Za vse ljubljanske služkinje se z 9. in 10. oktobrom uvajajo redna 14dnevna protikomunistična predavanja po naslednjem redu:

Začetna črka gospodinje A do G v ponedeljek v dvorani PDZ, Miklošičeva 22; od H do L v ponedeljek v dvorani ZSZ, Miklošičeva 20; od M do R v torek v dvorani PDZ, Miklošičeva 22; od S do Z v torek v dvorani ZSZ, Miklošičeva 20.

Vsaka udeleženka odda ob prihodu na predavanje kontrolni listek, ki ga prejme od svoje gospodinje, ta pa od Delavske protikomunistične akcije. Vsa predavanja so ob pol 16. uri. Predavanja, ki bi morala biti na praznik, odpadejo.

Prvega je — obnovite naročnino!

Franco Ločnar:

V sencih planin

Ljudska povest iz Bohinja

Dokaj let je že od tiste dobe, ko se je godila naša povest.

Nad vso obširno Bohinjsko dolino se je razprostirala gosta oktobrska megla, kakor da bi hotela zagrniti vse njene prebivalce v večni sen.

Vsi vaščani so mirno spali, ker so bili utrujeni od napornega jesenskega dela, le odmev konjskih kopit je motil njihov mir.

Kdaj pa kdaj se je konj ustavil, da bi se malo odpočil od dolge, naporne poti, toda njegov gospodar mu ni dovolil počitka. Tolažil je malega črnega konjčca, da naj še malo vzdrži, in da bo potem počival, kolikor se mu bo ljubilo, ko pride na cilj. Prijel je za bič in zavihtel z njim po zraku. Konjček je povsili glavo, in zopet z enakomernim korakom potrpežljivo peljal svoje breme v temno noč.

Tujec je zataknil bič na prejšnje mesto, smel z desnice usnjeno rokavico in si prižgal cigaro.

Potipal je še vrvi, če dobro držijo njegova dva velika popotna kovčega, nato se je udobno nalonil v naslanjač kočije. Enakomerno je spuščal dim v sivo, hladno jesensko meglo.

Kmalu je pozabil na cigaro in se globoko zamislil. Ni čutil hladne rose, ki mu je padala na golo roko, v kateri je držal smotko. Šele tedaj, ko se je konjček spet ustavil, da bi se malo oddahnil, se je mož prebudil iz svoje zamišljenosti.

Odvrgel je ugaslo smotko in si nataknil rokavico. Zapel si je površnik in potegnul klohub s širokimi kraji močno na obraz, da bi ga ščitil pred roso. Za trenutek mu je bilo žal, da se ni ustavil v kateri koli vasi, ko se je pričelo mrščiti, in bi naslednji dan nadaljeval pot. Toda samo za trenutek.

Čimpred do cilja, si je dejal in takoj zopet pognal konja. Vzel je iz notranjosti žepa belež-

ko. Nagnil se je k svetilki, pritrjeni h kočiji, in čital: »Magdalena Rutarjeva, Srednja vas, Bohinj.«

»Srednja vas, Srednja vas,« si je ponavljal. »Da bi jo že vendar enkrat dosegel.«

Tujcu pač nihče ni povedal, kako strma in slaba je pot skozi vasi: Bitnje, Jereka, Češnjica, v Srednjo vas. Konjček mu je vidno pešal. Voznik je sklenil, da bo pri prvi krčmi ustavil konja in poklical gospodarja. Vnovič si je prižgal cigaro, da bi mu pregnala zaspanec, toda cigara ga ni poživila. Še bolj ga je silil zaspanec, kakor da je vzel uspavalno sredstvo. Konjček se je vedno pogosteje ustavljaj. Da bi ne zaspal, je tujec stopil iz male kočije. Šel je h konjčcu in ga potepil po vratu: »Rabi, malce še potrpi; zdi se mi, da bova kmalu na cilju.« Tako je dejal svojemu ljubljencu, prijel za uzdo in šel peš poleg njega.

»Kaj Rabi, ko bi nama vsaj mesec svetil na pot,« je govoril konjček, da je slišal vsaj svoj glas. Ako bi vihrala burja, bi mu bilo laže pri srcu. Toda tiho, ki so jo motila edino Rabijeva kopita, mu je bila mučna.

Iznenada se je Rabi ustavil. Nagnil je ušesa močno nazaj in prisluhnil.

»No, tu so pa pogosto naseljene vasi,« si je mislil tujec in obstal.

Rabi je veselo zarežgetal in kar prostovoljno začel hitreje stopati proti vasi.

»Glej, sva že v vasi; da bi bila to Srednja!« je rekel tujec in ustavil konja. Šel je po vasi in se oziral, kje bi bila krčma. Tisti trenutek sta stopila predenj dva krepka mladenčca. Na mah je ugotovil, da sta to dva vasovalca. Vprašal ju je: »Ali je tu Srednja vas?«

»Ne, tu je Češnjica,« je odvrnil prvi.

»Ali je še daleč do Srednje vasi?« je nadaljeval tujec.

»V nekaj minutah boste tam, ker imate konja,« mu je drugi odgovoril. Misli je vprašati še po krčmi, a si je premislil. Zahvalil se jima je za pojasnila in šel h konjčcu.

»Nekaj minut bova že še vzdržala,« si je mislil in se vsedel v kočijo.

× »Narod brez domovine«. Ustanovitelj in bivši voditelj katoliškega italijanskega časopisa Don Sturzo je izjavil, da je zelo zaskrbljen glede nadaljnega razvoja razmer v zasedeni Italiji. Očita Angležem in Američanom, da so z zasužnjenjem Italije odprli vrata boljševizmu. Izginili so vsi upi, da bi stali Angloameričani ob strani italijanskemu narodu. Kajti po enoletni zasedbi se je položaj samo še poslabšal. Narod trpi lakoto in njegovo zaupanje v bodočnost je izplahnelo. V deželi vlada močna inflacija. Dejstvo, da doživljajo danes v Italiji boljševizem v njegovi skrajni obliki, je dokaz najbednejših življenjskih pogojev. — švicarski dnevnik »Berner Tagblatt« ugotavlja, da gladije Italija v lastni hiši. Italija je postala senca same sebe. Nekd britanski podčastnik je imenoval razgnane Italijanske begunske gruče »narod brez domovine«.

»No, potegniti!« je velel konjčcu, toda Rabi je odkimal. Ni mu bilo všeč, da bi šel še dalje. Voznik je moral zavihetati bič, da je konj potegnul. Le počasi, kakor megla, sta se bližala Srednji vasi. Tujec ni dolgo vzdržal v kočiji, ker se je bal, da bo zaspal. Tako močno je bil zaspan, da je spotoma kar mižal. Često so se mu zapletle noge. Že je sklenil, da bo kar s ceste zavozil in pogrnil po travniku odejo, da bi se malo naspal, ko je iznenada zazril vas pred seboj. Na to veselje se je še mesec prikazal v vsej svoji veličini.

»No, Rabi, mislim, da sva zdaj na mestu,« je voznik potolažil konjčca in ga ustavil pri prvi mali hišici.

Snel si je rokavice in popravlil klohub. Misli je pogledati na veliko zlato uro, a tisti mah je v zvoniku farne cerkve odbilo dve.

»Zgodnja ura je še, da bi budil ljudi — toda do jutra mi ne kaže čakati,« si je mislil in šel proti hiši.

Narahlo je potrkal na počeno steklo in prisluhnil. Nihče se mu ni odzval. Prišel je ogledovati leseno pritlično hišico. Streha je bila s slamo krita in vse preperela. Okvir okenc je bil z žico povezan, da se ni razsul. Tujec si je mislil: »V tej kočiji menda pač nihče ne prebiva.«

Kljub temu je še enkrat potrkal. Na ponovno trkanje se mu je oglasil slaboten ženski glas: »Kdo je? Kdo mi ne da miru v tej zgodnji uri?«

»Tujec, popotnik, ki bi vam rad stavil nekaj vprašanj, če bi prišli k oknu!«

Okno je močno zahreščilo, preden se je odprlo. Koščen stari obraz se je pokazal tujcu. Ta se je zdrznil ob pogledu na čudno suho ženo.

Mesec je od strani obseval stari obraz obličje; kratki sivi lasje so ji viseli preko čela. Njene globoko udrti oči so se zazrle v tujca.

»Kaj želite?« je vprašala z dokaj odločnim glasom in se uprla s komolci na okno.

»Mamica, ali sem prav prišel v Srednjo vas?« je vprašal z mehkim glasom.

»Da, prav ste prišli. Kaj iščete tu — ponoči?«

»Krčmo iščem, mamica, krčmo, odpočil bi se rad — ali je v tej vasi?«

Ali vas muči sklepni revmatizem?

Ako se je v telesu nabralo toliko sečne kisline, da je ledvice ne morejo več izločati, se pojavi sklepni revmatizem ali putika. Kri se namreč brani sečne kisline, in telo jo odloga na razna mesta, v največji meri na sklepe. In tako se javljajo tu bolečine, ki jih že vnaprej naznanja znojenje, krči v mišicah, nerednosti v prebavi. Povzročitelj sklepnega revmatizma je torej preobilna sečna kislina.

Pri tej bolezni je zelo važna pravilna prehrana, to je strogo dieta. Purin je glavna sestavina sečne kisline; zato treba uživati purina prosto hrano. Ako uživa bolnik jedi, ki vsebujejo dosti purina, s tem v izdatni meri pospešuje stvarjanje sečne kisline. V vojnem času je to seveda bolj težko.

Skoraj brez purina so: mleko in vsi mlečni izdelki, namreč: presno maslo, smetana ter posebno kravji sir. Dalje jajca, mlada zelenjava, prelačeno korenje, tudi fižol, samo da mora biti prelačeno. Nadalje kava, čaj, čokolada in kakao, toda vse zelo razredčeno z mlekom. Sadja čim več. Kot zabelo je uporabljati presno maslo in olje. Izvrstno sredstvo proti putiki so sveže, neslane kumare. Nakrhljamo jih in priredimo z oljem, limonovim sokom ali nadomestkom in sesekljanim zelenim petršiljem; lahko pijemo tudi kumarov sok, toda biti mora neslan. — Dovoljene so vse močnate jedi s sladkorjem ali brez njega, a brez svinjske masti. Meso je škodljivo; zato naj ga bolnik uživa čim manj ali sploh ne, sicer pa samo meso odraslih živali, le kuhano in parjeno, ne pa naravno pečeno.

Bolnik ne sme uživati čiste goveje juhe, alkoholnih pijač, živalske drobovine, teletine, jagnje-

tine, mladih piščancev in druge mlade perutnine ter mlade svinjine. Manj purina vsebuje govedina, divjačina in dorasla perutnina. Varovati se je treba soli, treba je jesti vse neslano. Namesto soli lahko uporabljamo domače začimbe: petršilj, zeleno, pehtran, krebujlice, čebulo in podobno.

Vsa kri in sploh vsa notranjost telesa se mora popolnoma prenoviti, zato mora bolnik živeti popolnoma drugače kakor je živel pred boleznijo. Natančno dieto pa naj določi zdravnik.

Poleg svežih kumar je zelo priporočljiv čaj iz krompirjevih olupkov, ki ga priredimo takole: 2 debela, večkrat v vodi oprana in s krtačko očiščena krompirja debelo olupimo. Olupke zmeljemo v stroju ali jih drobno sesekljamo in jih s pol litra mrzle vode pristavimo k ognju. Kuhamo jih tako dolgo, da se voda povpre približno za četrto litra in ostane čaja polno skodelico. Odcedimo ga in damo bolniku brez soli in brez sladkorja; ali ga osladimo z naravnim sladkorjem. Tak čaj naj uživa bolnik vsaj enkrat dnevno. Zelo ugodno vplivata tudi korenjev in paradižnikov sok, vsak zase ali pomešana. Dalje vsi sveži zelenjavni in sadni sokovi. Krompir naj bo vsak dan na mizi, prirejen na najraznovrstnejše načine na olju ali na presnem maslu, a sevé brez soli. Koristne so solate vseh vrst, posebno radič, vse zabeljeno z oljem in limonovim sokom ali nadomestkom ter namesto soli začinjeno z zelenim petršiljem, drobnjakom, čebulo, česnom, zeleno. Pripravljanje hrane za bolnika zahteva velike skrbnosti, pozornosti in domišljije, še zlasti v današnjih časih.

Kužne bolezni v prvi svetovni vojni

Krščanski in tudi drugi narodi verujejo, da Bog kaznuje grešno človeštvo s šibami vojne, lakote, kuge in potresa.

V vojnih časih morajo krepki možje k vojakom, starci, žene in za vojno službo nesposobni moški pa marsikod ne morejo polja obdelati tako dobro, kakor je obdelano v mirnih časih in je tudi pridelek manjši. Na drugi strani je pa treba napraviti velike zaloge za vojsko, da je potrebno čim najbolj načrtno in varčno razdeliti živila. Zaradi naporov potrebuje vojak več hrane. Skratka, prebivalstvo se mora naučiti skromnosti in varčnosti z živili. Vse države posvečajo za to veliko skrb prehranjevalnim vprašanjem, saj jih zgodovina uči, kako lahko se med oslabelem ljudstvom pojavijo kužne bolezni. Poleg vojskovedij in vojaških strokovnjakov imajo zato prav važne naloge tudi preskrbovalni strokovnjaki, zlasti higieniki in zdravniki. Če se prebivalstvo vestno ne ravna po navodilih in predpisih pre-

hranjevalnih strokovnjakov, je naravno, da se velikemu številu zaradi vojnih naporov oslabelem vojakom mora pridružiti tudi zaradi slabih preskrbovalnih razmer oslabele civilno prebivalstvo. Telesno oslabelel narod pa postane sprejemljiv za najrazličnejše bolezni, ki so v dosedanjih vojnah pokosile večkrat ogromno število prebivalstva.

V spominu so nam kužne bolezni v zadnji svetovni vojni in prva leta po njej. Že v balkanski vojni se je na Balkanu pri obleganju Odrina pojavil skorbut, ki se je naglo razširil po vsem Balkanu in tudi v Malo Azijo. Še preden se je prebivalstvo Balkana po vojnih naporih in boleznih opomoglo, se je pa pričela svetovna vojna leta 1914. Skorbut in druge kužne bolezni, predvsem pa že v balkanski vojni se pojavljajoči pegavi tifus ali pegavec, se je na balkanskih bojnih poljih pojavil že jeseni leta 1914. Zima je bila izredno huda in mrzla, a mnogi so pričakovali, da se kužne bolezni zaradi zime in mraza

ne bodo razpasle preveč nevarno.

V Nišu se je zaradi vojne število prebivalstva najmanj potrojilo, saj so se tja poleg vlade preselile vse osrednje oblasti in velik del beogradskega prebivalstva, tam so bila pa tudi največja taborišča ujetnikov. Ko v tem prenapoljenem metu še nikdo ni mislil na pomanjkanje in druginjo, je že prvo zimo začel v Nišu razsajati pegavec. Sanitarne oblasti so proti nevarni kužni bolezni nastopile z izredno odločnostjo in strogostjo. Vse gostilne in kavarne so bile zaprte kmalu po božiču. Zaradi najnujnejše prehrane sta smeli biti odprti v vsem Nišu samo dve največji restavraciji od 11. do 14. ure in od 17. do 19. ure. Po živahnem Nišu so se po teh restavracijah prej med gosti gnetli prodajalci svetja in slaščic, sedaj pa otroci z vrečicami naftalina. In v restavracijo so gostje prihajali po pokrivilih in ramenih kakor pobeljeni s snegom. Posuti so bili z naftalinom. Ko si je človek v gneti priboril krožnik, je posegel v žep po stekleničico gorilnega špirta, ga nallil na krožnik in zažgal, nato pa je s tako razkuženim krožnikom potrpežljivo čakal na juho.

Termometer je padel od 20 stopinj do 30 stopinj pod ničlo. Bolnišnice so bile prenapoljene, stanovanja nabita in na hodnike glavnih cest so nanosili slame. V dolgih vrstah so na tako nastanih hodnikih v tem mrazu ležali pegavi bolniki, se valjali, nekateri pa v deliriju trgali raz sebe obleko, dirjali nagaj okrog ter si hladiti ogenj v snegu. Dantejeva nesmrtna fantazija ni videla tako groznih prizorov v peklu.

Dolge vrste voz so ponoči vozile iz mesta trupla žrtev. Grobovi so bili dolgi kakor njive. V megleni noči je prebivalstvo samo malo zapazilo žar s pokopališča, ko je gorela grmada trupel. Ves promet po nesrečni deželi je bil popolnoma ustavljen. Tudi vojaški transporti so bili prepovedani. Edino en sanitetni vlak je vsak dan tiho peljal po dolgi progi.

Lepa pomlad je naglo pregnala pegavec in prinesla spet zdravje.

× Odlikovani Čehi. Ob priliki godu sv. Vavilava je izročil nemški državni minister za Češko in Moravsko častni grb protektorata Češke in Moravske z orlom vojvode Vavilava večjemu številu prebivalcev protektorata, ki so se izkazali z zglednim zadržanjem, izpolnjevanjem dolžnosti in pripravljenostjo v smislu nemške misli. Častne grbe s pripadajočimi listinami so izročili odlikovancem v slovesni obliki ožji sodelavci nemškega državnega ministra. V nagovoru so izrekli, da je to odlikovanje v sedanjem obdobju vojne posebnega političnega pomena, ker podčrtava staljšee domoljubnih Čehov nasproti vsej sovražni agitaciji.

Zatamnitev od 18.30 do 5.30

»Seveda je. Samo nekaj korakov se še potrudite — sredi vasi je,« je odvrnila starica in že zaprla okno.

Tujec bi jo bil še rad kaj vprašal, toda je prehitro zaprla.

Tudi s tem se je zadovoljil, da je slednjič le prispel na tako zaželeni cilj. Šel je h konju in ga zapeljal nazaj na cesto, ker je bil šel medtem muljiti travo. Ako bi bila krčma oddaljena le še pol ure, tujec ne bi prišel do nje; kajti tako močno je bil izčrpan.

Opazil je velik grozd nad vratmi. »Tu bo,« si je mislil in ustavil konja. Nataknil mu je vrečko ovsu na glavo, toda konj se ni zmenil zanj, ker ga je preveč žejalo. Vedel je njegov skrbni gospodar, zakaj ne je.

»Rabi, takoj dobiš vodo,« je dejal in stopil pred vrata. Dokaj močno je potrkal. Naslonil se je na vrata in čakal. Rabi je zavozil k njemu in mu lizal roko. Že je tujec mislil drugič potrkat, ko so se odprla vrata.

»Kaj željlo, gospod?« je vprašal bosonogi krčmar.

»Prosim vas, da bi mi čim prej pripravili lonček gorkega mleka in posteljo — seveda, če imate katero odveč?«

»Tisto pa, tisto; dve postelji imam vedno odveč.«

»Sreča,« se je oddahnil tujec.

»Vatopite!« je povabil krčmar in prižgal svečo, ki jo je imel v veži vedno pripravljeno. Tujec je težavno prestopil prag; kar vse je zastalo v njem.

Krčmar, bodite tako dobri in spravite še mojo prtljago, in konjiču dajte vode — za nobeno rabo nisem več.«

»Gospod, vse bo takoj urejeno.«

»Prosim. Že kar stojé dremam,« je komaj slšno rekel tujec in se sesedel na dolgo hrastovo klopo.

Ko je krčmar šel v kuhinjo, se je tujec takoj naslonil na mizo in zamizal.

»Še to vprašam krčmarja, ali Magdalena še živi,« si je mislil, »potem grem pa takoj v posteljo.«

Krčmar se je kmalu vrnil in vprašal gosta: »Gospod, pa ne da bi že spali?« Tujec ni niti glave dvignil na krčmarjevo vprašanje, le nekaj nerazumljivega je zamrmral. Kljub temu je krčmar nadaljeval: »Konjiča sem že napojil in ga spravil pod streho; vašo popotno robo sem tudi že zanesel v sobo, mleko sem že pristavil — gospod, kaj vam pa je?« je vprašal presenečeni krčmar, ker mu tujec ni odgovoril.

Tujec zadnjih besed ni več slišal. Trdno je zaspal od dolgega in duševno naporega potovanja. Sicer sta počivala z Rabijem po nekaj uric vsako noč, toda tujec ni mogel zaspati; kajti vedno se je izpraševal, kakšna je Magdalena. Na vsak način jo je hotel spoznati in to čimprej. Noč in dan je mislil samo na ujo in že nekaj noči ni mogel zaspati. Prva njegova skrb je bila, da je nakrmil konja in ga odpeljal, a zase se ni brigal. Vedno si je ponavljal, da ga mora le Rabi pripeljati do Magdalene in Jernej, in res ga je pripeljal. Ker je tujec vedno, kadar je moral brezskrbno spat, čital neko dolgo pismo, so bili njegovi živci že močno izčrpani. Zdaj šele, ko je prispel v tako zaželeni kraj, v Srednjo vas, je bil docela premagan.

Krčmar je gorko mleko postavil preden. »Tako, gospod, mleko sem vam prinesel!« je naglasil, a tujec ga ni čul. Krčmar je še glasneje povedal, da se bo mleko shladilo, toda tujec se ni zmenil. Prestrašil se je krčmar, ker je bil popotnik videti tako bled. Prijel ga je za roko in mu jo močno stresel. Še enkrat je naglasil, da je mleko na mizi, toda njegovo pripovedovanje je bilo zaman. Pričel je ogledovati tujca.

»Da bi bil tako zaspal, je domala izključeno,« si je mislil. »Vinjen tudi ni bil, ko je vstopil — zastrupljen je!« je ugotovil krčmar in šel hitro klicati ženo Uršo. Drug za drugim sta pritekli in obstala pred tujcem. Urša je prihitela kar v sami srajci iz hodničnega platna, vsa razkušana je krillila z rokami in kar v eni sapi ugotovila: »Umrl bo! Ježeš, sveta nebesa! Jože, daj mu zrcalo pred usta, potem bova šele videla, kaj bova ukrenila.« Krčmar je stekel po veliko okroglo

zrcalo v svojo sobo. Samo trenutek je obstala Urša sama poleg tujca. Srh jo je obletel, lasje so se ji naježili, in že je stekla za možem.

Krčmar se je vračal z zrcalom v roki, a ravno med vrati se je žena zaletela vanj tako močno, da mu je zrcalo v loku zletelo iz rok. Še krčmar, dasi ni bil praznoveren, se je ustrašil svoje žene. Seveda, pri medli svetlobi sveče je ni mogel takoj spoznati.

»Vražja baba, v prah se sesuj od samega strahu,« se je jezil, pobral zrcalo in šel k tujcu. Dvignil mu je glavo in podrzal zrcalo pred ustmi. Na njegovo in ženino veselje je bilo zrcalo zasopljeno.

»Sreča, živi!« se je oddahnil krčmar. »Poglej, Urša, kakor da ne bi bilo življenja v njem, komaj vidno diha!«

»Kaj mu le je?« je vprašala Urša. »Tako močan človek, pa tako prepaden, in v popotni nezavesti — če umrje?«

»Samo te nesreče ne,« je vzdihnil krčmar. »Že pred tremi leti sem imel opravka na sodišču zaradi listega tujca, ki mi je ravno pri tej mizi zaspal.«

»Kako misliš, ali bo tudi ta umrl?« je v strahu vprašala. Krčmar je zmignil z rameni in dejal: »Nekaj morava ukreniti — tu ga ne smeva pustiti. Kar v mojo posteljo ga spraviva.«

»Jože, v tvojo posteljo da bi legel umirajoči tujec? Ne in stokrat ne!« se je shudila žena.

Krčmar se je zamislil. Naposled je ugotovil, da je bil tujec nabrž nekaj noči brez spanja in da bo vse dobro, ko se bo prespal.

»Nič se ne bo zgodilo. Primi ga in mi pomagaj!« se je odločil krčmar, ker bi bilo pač nerodno voditi tujca po stopnicah v podstrešno sobo.

»Se zmerom si imel ti prav, pa naj se še zdaj zgodi po tvojem,« je vzdihnila Urša in prijela tujca pod pazduho. Dvignila sta gosta, da bi ga postavila na noge, toda tujec se ni umiril, kakor da je hrom. Krčmar ga je še enkrat stresel in na vse grlo zakričal: »Gospod, pojdite v posteljo!«

Tujec je za trenutek odprl oči, a takoj zopet zamizal.

(Dalje)

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Makaroni s kislim zeljem. Potrebno je 25 dkg kuhanih makaronov in kilogram že skuhanega in zabeljenega kislega zelja. Posebno okusna je ta jed, če imaš malce omake od pečenke ali juhe. Pekačo namastimo, v plasteh nalagamo vanjo makarone, kislo zelje in omako, potresemo z drobtinami ali dvema žlicama nastrganega parmezana, dodamo žličko masti in pečemo eno uro.

Makarónov narastek z gobami. 40 dkg makaronov skuhamo in razrežemo na 1 cm dolge koščke. Prežganje zalijemo z zelenjadowo vodo in po možnosti s 4 žlicami mleka, zavremo, dodamo žvrkljano jajce in solimo. Omako zlijemo na makarone. Sesekljane gobe dušimo na masti. Izmenoma polagamo v pekačo plast makaronov in plast gob, potresemo po možnosti s parmezanom in pečemo v zmerno topli pečici. Ako vzamemo suhe gobe, jih moramo nekaj ur prej namakati.

Pečena jabolčna kaša. 30 dkg kaše večkrat operi z vrelo vodo ter nato poplakni z mrzlo. Daj kašo v kožo, polij jo z zavretim mlekom (lahko tudi umetnim), prida malce masla, sol in sladkor, pomešaj ter daj v pečico za četrto uro. Potem položi v kašo olupljena, na krhlice zrezana jabolka, košče krolek koščka, nastrgaj (po možnosti) povrhnje malo masla ali parmezana in daj nazaj v pečico, da se peče približno še pol ure. Premešaj ter postreži, ako moreš, potreseno s cimetom in sladkorjem. Namesto kaše lahko vzameš riž.

Drobni nasveti

Kako pripravimo kvas. Doslej so bile gospodinje vajene rabiti večje množine kvasa, ker so testo pustile vzhajati le kratek čas. Ker je kvas vzhajal samo eno uro, se ni dovolj izrabil. Pri sedanjih raciniranih množinah naj torej gospodinje kvas rabijo bolj ekonomično na ta način, da ga dajo že zvečer v malo mlačne vode, dodajo malo moke in sladkorja, da imajo kvasne glivice ugodnejšo podlago za svojo rast, nato pa to mešanico pustijo čez noč. S to zmešanico naj zamesijo kruh šele zjutraj na običajen način. Večkrat se zgodi, da ima kruh na spodnji strani hleba plast, ki je bolj mokra in se vleče. Temu je največkrat kriva gospodinja sama, ker ne ve, da je treba testo, ki ima v sebi rženi škrob, mnogo bolj gneti, da napravi primerno testo za kruh, kot bi ga bilo treba gneti, če bi imela samo pšenično moko.

Huda otroška napaka: ponočno mokrenje

Človek bi dejal, da ponočno mokrenje, t. j. nehotno izpraznenje seči med spanjem, ni napaka, temveč bolezen, s katero naj se bavi zdravnik. To pa je samo deloma res, kajti med vzroki, ki se navajajo pri ponočnem mokrenju, so zares motnje v otrokovem telesnem in duševnem razvoju, poleg njih pa tudi pridobljene pomanjkljivosti značaja. Tako je ponočno mokrenje večidel istočasno bolezen in napaka, s katero se morata baviti zdravnik in vzgojitelj. Borba proti njemu pa že zato ni lahka, ker ima vse polno vzrokov, ki ne dopuščajo obravnavanja po nekem splošno veljavnem vzorcu in ki zahtevajo upoštevanja starosti, nadarjenosti, značaja in duševnega položaja prizadetega otroka.

Ponočno mokrenje pomeni sitnosti in včasih, ako se vleče mesec in mesec ter leta in leta dalje, naravnost neznošno stanje za starše in za družino. Stvar se zanje še oteži, ako so mnenja, da je mokrenje ali posledica slabe vzgoje ali pa dedovanih inteligentnih pomanjkljivosti oziroma pomanjkljivosti značaja. V obeh primerih imajo občutek osebne krivde, kar potem otežuje pametno in smotno postopanje. Res je, da more biti zakasnelo in nedosledno navajanje majhnega otroka k obvladanju mehurja vzrok ponočnega

mokrenja, toda običajno je krivda staršev mnogo manjša kakor si domišljajo. Pač pa lahko postanejo grešniki na svojem otroku, ako se nasproti njemu, ki zaradi svoje napake itak hudo trpi, ne ponašajo dovolj hladnokrvno in mirno. Njihova naloga je, da podvzamejo, najbolje sporazumno z dobrim zdravnikom, vse, kar bi mu utegnilo pomagati in ga rešiti njegovega težkega bremena.

Ker je v borbi proti otroškim napakam vedno važno, da poznamo njih možne vzroke, nastejemo tudi tu nekatere najboljše. Dostikrat ne obvlada kak otrok izpraznjena vode, ker so starši premalo vežbali njegovo voljo za obvladanje telesnih funkcij ali pa, ker nastopijo nekateri otežujoči pogoji. To je takrat, ako je mehur prepoln, ako otrok mnogo pije ali zauživa zelo vodene jedi tik pred počitkom, ako nima v bližini nočne posode ali kake druge možnosti izpraznjenja, ako ima zelo globoko spanje, ako ga med spanjem zebe in ako je v splošnem nervozno razdražljiv. Včasih povzročijo mokrenje pri otroku, ki se je že navadil obvladati izpraznenje, izvestne, zlasti nalezljive bolezni. Starši naj pri mokrilcih podvzamejo vse, kar odpravlja neštete vzroke. Taki otroci naj čim manj pijejo, a zlasti po 6. uri zvečer naj sploh ne pijejo in ne zauživajo zelo vodenih jedi. Potrebno pa je, da otrok na to prostovoljno pristane, ker sicer prepoved lahko obide. Po možnosti naj se pred počitkom izprazni črevo, da ne pritiska na mehur. Škodljive so mehke pernice, ki se naj umaknejo trdim, z morsko travo ali žimo polnjenim žimnicam. Otroku naj ne spi na hrbtu, temveč na (desni) strani, zglavje bodi nizko, spodnje telo po možnosti dvignjeno. (To dosežemo, ako potisnemo blazino namesto pod glavo pod noge.) Otroku naj ne lega k počitku pretrujen, da se tako izogne preglobokemu spanju, ki pospešuje mokrenje.

Za končni uspeh, da namreč ponočno mokrenje za vedno odpravimo, je odločilnega pomena trdna vera vanj. Verovati pa morajo vsi: otrok, vzgojitelj in morebitni zdravnik. Ta vera je tudi do cela upravičena, saj uči izkustvo, da je trajno in neozdravljivo ponočno mokrenje izredno redko. Večinoma poneha samo po sebi v dobri spoltrga zorenja, zlasti pri deklicah, a tudi pri dečkih. Poleg trdne vere v končni uspeh so potrebne že poprej omenjene lastnosti, mir, hladnokrvnost in potrpežljivost, potrebno pa je tudi neprestano opogumljanje prizadetega otroka. Zmešanje, pretepanje in jadikovanje ne pomaga, temveč stvar poslabša ter pomeni napram trepečemu in osramočenemu otroku neodpustno krutost. Kjer je le mogoče, je priporočljivo, da pritegnejo starši k zdravljenju dobrega zdravnika, ki mora imeti za vzgojni in zdravstveni uspeh nujno potrebne lastnosti.

Cvetko Golar:

Kako je hlapec pobegnil vragu

Stara pravljica

V tisti vasi pod hribom je bil hlapec, ki se mu je reklo Miklavž. Bil je prebrisan dečko. Cesar se je lotil, to je tudi izpeljal. Takrat je vstopil pri nekem kmetu v službo. Bila je slaba letina, žito ni zrastle in tudi sočivje se ni obneslo. Kmet je premišljal, kako bi se rešil skrbi in nadlog in od kod bi dobil denar, da bi si lahko kaj privoščil.

Pa mu reče hlapec Miklavž:
»Nikar ne bodite žalostni, oče, bo že kako!«
In Miklavž gre k mlinu loviti ribe.
»Mogoče ujamem kako ribo, ki jo prodam za dober denar, si je mislil. »Ali vrvice nimam, da bi privezal trnek. Ha, jo že imam!«

Mlinarja poprosi, naj mu da malo lanu, sede na breg in si začne zvijati vrvice. Suče jo in plete, kar poskoči iz vode majhen pobič v črni sukni in rdeči kapici.

»Striček, kaj pa delaš? vpraša hlapca.
»Ali ne vidiš, da si zvijam vrvice?«
»Čemu ti bo?«
»I, čemu, v tolmun jo bom spustil in vas, vrage, drugega za drugim izvlekel iz vode.«
»Kaj takšnega! Počakaj me trenutek! Jaz grem in povem svojemu staremu očetu.«

Vrag skoči na glavo v vodo in Miklavž gre zopet na delo. Pri tem si misli:
»Le počakaj me, vam jo že zagodem, da mi poste še radi dali vaše zlato in srebro!«
In Miklavž začne kopati jamo, globoko jamo, nanjo pa položi svoj klobuk, ki mu je manjkala streha.

Kar pomoli vragec glavo iz tolmuna in zakliče:
»Miklavž, stari oče mi je dejal, da bi se s teboj poravnali. Koliko zahtevaš, da nas ne potegneš iz vode?«

»Ta klobuk tukaj napolnite z zlatom in srebrom!«

Vragec se potopi in se kmalu zopet prikaže. Reče hlapcu:

»Stari oče pravi, naj se prej s teboj poskusim, kdo je bolj močan.«

»Z menoj bi se rad poskusil, ti pedenj-človek? Pojdi, pojdi, ti se ne moreš iti metat niti z mojim mlajšim bratom Binetom!«

»Kje pa je tvoj brat Bine?«
»Lej ga; tam spi v goščavi.«
»In kako naj ga pokličem?«

»Pojdi k njemu in ga udari po hrbtu, pa bo takoj vstal.«

Vragec se splazi v goščavo, najde medveda in ga lopne z gorjačo po hrbtu. Bine kosmatine se vzdigne na zadnje noge in objame ubogega vraga s tako močjo, da so mu pokale vse kosti. Z veliko težavo se izvije vrag iz medvedovih šap in teče k staremu vragu. Prestrašeno zakliče:

»Joj, stari oče, hlapec Miklavž ima mlajšega brata Bineta, z njim sem se hotel poskusiti. Pa me je zagrabil, da so mi vse kosti pokale po telesu. Kaj bi se šele zgodilo z menoj, da sem se šel z Miklavžem!«

»No, pa pojdi in poskusi z Miklavžem teči za stavo.«

In pobič z rdečo kapico priteče zopet k Miklavžu. Pove mu, kaj je stari oče naročil. Hlapec pa mu odgovori:

»Kaj ti ne pade v glavo! Z menoj hočeš teči za stavo? Moj najmlajši brat Krivonog te pusti da-leč za seboj!«

»Kje pa je tvoj brat?«
»Poglej, tam leži v travi in počiva. Pojdi k njemu in ga vščipni v uho, gotovo bo rad tekel s teboj za stavo.«

Vragec steče k zajcu in ga vščipne v uho. Kakor bi trenil poskoči zajec in zbeži, vragec pa za njim.

»Stoj, stoj! Počakaj, da se prej postaviva! Na, ga že ni!«

Vragec se vrne v peklo in pove staremu očetu:
»Huda reč je to! Tako sem tekal, kar sem

mogel, pa ni nič pomagalo. Nisem ga mogel ustaviti, ne prehiteti. Pa še Miklavž ni bil, temveč njegov najmlajši brat.«

Stari vrag mrmra in gode in grbanči čelo. Pa reče:

»Teči k Miklavžu in se skušaj z njim, kdo močneje žvižga!«

Vragec priteče k hlapcu:
»Hej, stari oče mi je naročil, naj se skušam s teboj, kdo glasneje žvižga!«

Vragec zažvižga tako močno, da se je hlapec komaj obdržal na nogah in z drevja se je kar listje usipalo na zemljo.

Hlapec reče:

»Ne žvižgaš slabo, seveda proti meni ni to nič. Ako jaz zažvižgam, te poderem na tla in ušesa ti kar raztrgam. Lezi z obrazom na tla in si zamaši s prsti ušesa!«

Vragec leže z obrazom na tla in si zamaši ušesa, hlapec pa vzame gorjačo in mahne z vso močjo vraga za tilnik, da je zažvižgalo. Vragec skoči pokonci, plane naravnost v peklo in zavpije z milim glasom:

»Jojmene, stari očka, strahovito je Miklavž zažvižgal! Kar iskre so mi skočile iz oči in komaj sem mogel vstati, za tilnikom pa me je tako zabolelo, kakor bi mi vse kosti razbil!«

»Joj, moj mali, posebno močan nisi,« pravi stari vrag. »Pojdi, vzemi moj železni kij tam v kotu in se poskusi z njim, kdo ga vrže bolj visoko v zrak.«

Vragec vzame kij čez rame in gre k hlapcu. Reče mu:

»Miklavž, stari oče mi je naročil, naj se enkrat poskusiva, kdo je močnejši! Tale železni kij-morava zagnati v zrak, da vidiva, kdo ga vrže više.«

»No, pa ga ti vrzi prvi, da te vidim,« pravi hlapec.

Vragec vrže drog v višino, visoko, visoko je letel, da ni bilo videti drugega kot črno piko. Komaj sta pričakala, da je padel zopet na zemljo. Nato pa vzame hlapec drog, ki je bil težak na vse pretege. Postavi ga k nogam, se nasloni nanj in strmi v nebo. Vragec ga vpraša:

Prevara

V samotni večerni uri stopajo človeku pred ogledalo spomina dogodki preteklosti in opazuje jih z različnimi občutki. Nekaterih se veseli in se rad pomudi pri njih, drugi mu vzbujajo nevoljo ali celo srd in jih skuša za vedno izbrisati iz knjige spominov.

Kako je že bilo? Ko je preteklo nekaj tednov, pa se mu zdí vse nekam neverjetno, morda je le sanjal? Ne, ni sanjal, resnično se je zgodilo.

Naneslo je tako, da sta se nekaj tednov domalega vsak dan videla in govorila, vsakdanjosti seveda, o čem drugem bi govoril človek, ako ga zanese naključje v tujo družbo?

Skrivaj jo je opazoval in zdelo se mu je, da ni še videl lepše, prikupnejše ženske. Ne samo to; vsaka njena poteza, vsaka njena kretnja tako fina in privlačna — niti najmanj odbijajočega ni našel na njej.

Tam nekje v skritem kotičku srca mu je oživel iskrica, zadušiti jo je hotel izpočetka, pa se ni dala zadušiti, vedno večji je bil njen žar, dokler ni gorel s plamenom.

Začel je premišljati, kako bi ji odkril srce, pa se je takoj ustrašil te misli, preveč drzna se mu je zdela. Videl je, kako so se sukali večkrat kavalirji okrog nje, kako bi mogel vendar on tekmovali z njimi?

Pa mu ni bilo treba odkrivati svoje ljubezni, njeno bistro oko je kaj hitro opazilo srčno razpoloženje novega znanca. Čutila je njegovo živčnost in njegov nemir, kadar je bil v njeni bližini, in tudi on je v svoje veliko veselje spoznal, da je zelo, zelo prijazna z njim. Začela je napeljevati pogovor na bolj zaupne reči in rad ji je povedal mnogo več kakor je vprašala. Postala sta kaj hitro dobra znanca in ko se je bližal dan ločitve, ni mislil Joško na nič drugega več kot na neizmerno ljubezen do lepe in ljubeznive gospodične Mire. Bil je prepričan, da tudi ona ve za njegovo ljubav, saj ji je to že pri več prilikah dovolj jasno pokazal.

»Zelo mi je bilo drago... nikoli ne pozabim zabavnih uric v vaši družini,« je gostolela, ko se je poslovil. »Ob priliki se menda spet vidimo, saj pridete večkrat v Ljubljano, ali ne? Da, da, živo verveč ste mi obljubili; kdaj jo dobim? Ah, tako se je že veselil!«

Kako je bil Joško vesel, ko je gospodična Mira sama skrbelo za to, da se ne prekine njuno znanstvo, ampak da se čim prej spet snide! Takoj sta se dogovorila za prvi sestanek v Ljubljani.

V sodnem parku sta se sešla in tisti večer je bil velik praznik ljubezni. Joško se je zdela, da plava kakor riba v brezbrežnem morju ljubavi, in če bi izginilo še kdaj to morje, potem bi ostal on kakor riba brez vode, ne mogel bi več živeti. Ob slovesu, ki je trajalo najmanj uro, sta določila prihodnji sestanek v Lattermannovem drevoredu.

Tam je čez teden dni čakal Joško lepega večera, toda Mire kljub čakanju ni bilo od nikoder. Oditi je moral, ne da bi jo videl vsaj trenutek, da bi ji vsaj mogel seči v mehko ročico. Pretrpel je silne bolesti, celo zbolel je in moral je ostati nekaj dni v svoji sobici.

Prejel je drobno pismece: nič ni huda in vse mu odpušča, ker ga je zaman čakala v Lattermannovem drevoredu... Tako mu je pisala.

Joško si ni mogel razložiti čudne zagonetke. Saj je vendar čakal istotam več ko uro, kako bi jo bil mogel zgrešiti? Morda pa je vendarle on zakrivil kako nesporazumljenje? Ni mu dalo drugače ko da se je odpeljal v Ljubljano in jo po-

»Zakaj pa ne vržeš, zakaj čakaš?«

»Čakam, da pride tisti oblak bliže. Drog boni nanj vrgel, gori sedi moj brat, ki je kovač, nje-mu bo železo prav prišlo.«

»Nikar, nikar ne vrzi droga gor, moj stari oče bo hud!«

In vragec zgrabi hitro drog in steče k staremu očetu. Ko ta sliši, da je bil hlapec vrgel drog skoraj na oblak, ga prešine strah in groza. Na mestu zapove, naj potegne zlato in srebro iz globokega rova in ga dajo hlapcu, da jih bo pustil pri miru. Vragec je vlačil in vlačil zlato in srebro, ali klobuk ni hotel biti poln.

Zato leti vragec zopet v peklo in reče:

»Joj, stari oče, Miklavž ima čuden klobuk. Vse zlato, kar sem ga mogel dobiti, sem mu stresel v klobuk, pa še ni poln. Ostala je samo še zadnja skrinja zlata.«

»Hitro mu ga zanesi tja! Ali hlapec še vedno navija svojo vrvice?«

»Seveda, stari očka!«

»Torej le brže!«

In tako so morali dati Miklavžu zadnjo skrinjo zlata, ki jo je vsul vragec v njegov klobuk, ki je bil nazadnje le poln.

Miklavž pa je živel v veselju in obilnosti in je tudi mene povabil na medico in pivo, pa nisem šel k njemu. Pravijo, da je bila medica kislá, pivo pa grenko.

setil. Oba sta se držala nekaj časa rezervirano, ko da se čutili drug od drugega varana.

Zavila sta proti Tivoliju in tu je Mira pokazala Jošku v Trubarjevem parku mesto, kjer je oni večer čakala nanj. Tedaj je Joško postalo naenkrat vse jasno. Kaj more on zato, če je zamenjala Lattermannov drevored in Trubarjev park! Svetel žarek sreče mu je spet razjasnil obraz in prošil jo je odpuščanja, kakor da je on kriv neljubega dogodka. Potočal jo je s tem in spet sta si bila dobra, spet je užil nekaj svetlih uric v bližini ljubljene bitja.

Prispevdevala mu je med drugim o svoji mami, ki jo je zadnjič obiskala. Ko ji je povedala, da se je seznanila z njim, je bila mama zelo vesela in bi ga želela poznati, vsaj njegovo sliko bi rada videla. Joško je bilo to prav vseč in je rekel, da se bo dal ob prvi priliki nanovo slikati, pa tudi od nje si želi slike.

Ker je tudi Mira rekla, da nima nič primerne-ga, sta se domenila, da se pojmeta oba fotografirat in sicer kar skupno. Prihodnjo nedeljo jo bo čakal kar v ateljeju.

Nestrpno je čakal nedelje in še pred določeno uro je vstopil pri fotografu. Na prijazno vprašanje je odgovoril, da počaka nekaj minut na gospodično, ker se bo dal skupno z njo slikati.

Sedel je v čakalnici, fotograf je prišel zdaj pa zdaj pogledat, toda gospodične ni in ni bilo. Joško se je začelo dozdevati, da se mu fotograf že posmehuje, ker čaka tako potrpežljivo že celo

PO SVETU

× **Poslanik von Killinger ubit v Bukarešti.** Pri napadu rumunskih vojakov na poslopje nemškega poslanstva v Bukarešti, izvednem v namenu, da bi protipravno odveli člane nemškega poslanstva in jih izročili boljševikom, je padel pri vdanem izvrševanju svojih dolžnosti nemški poslanik v Bukarešti Manfred von Killinger.

× **Ugrabljen poslanik.** Angloameričani so zagrešili novo kršitev mednarodno pravnih določb. V pričetku junija je neki član angloameriških zasedbenih čet po zapustitvi nemške posadke aretiral poslaniškega svetnika nemškega poslanika pri Vatikanu Wemmerja. Neki ameriški častnik je vdrl v poslaniškovo stanovanje ter ga je s kršitvijo diplomatske imunitete prisilil, da je odšel na poveljstvo zasedbenih oblasti. Od tu so prepeljali kasneje Wemmerja v neki hotel in ga tamkaj držali pod nadzorstvom. Na nemško zahtevo je Vatikan protestiral proti tej kršitvi mednarodno-pravnih običajev, ki so jo angloameriške zasedbene oblasti zagrešile nad diplomatom, ki je bil akreditiran pri Vatikanu. Kljub vatikanski intervenciji pa Wemmer ni bil izpuščen. Angloameričani ugovorov Vatikanu sploh niso upoštevali. Ko so slednjič po odločnem pritisku pristali na Wemmerjevo izpustitev, tega niso izvršili. Sredi julija so prepeljali Wemmerja v Taormino na Siciliji. Novi vatikanski protesti glede izpustitve Wemmerja in ostalih članov nemškega poslanstva pri Vatikanu, ki so prav tako bili v Taormini, niso imeli nikakega uspeha.

× **Porkkalo so izpraznili.** Posebni dopisnik švedskega dnevnika »Stockholms Tidningen« prikazuje izpraznitev porkkalskega ozemlja, ki je bila predvidena v premirju s Sovjeti. Tu gre za starodavne švedske kraje v jugovzhodni Finski, katerih prebivalstvo mora sedaj zapustiti domove, ki so bili po tri do štiri stoletja v lasti njihovih rodbin. Tudi švedski poslanik na Finskem Beck-Friis ima v tej okolici posestvo, ki ga mora sedaj zapustiti. Porkkala je bila važno oskrbovalno središče za Helsinke in središče izdelovanja ribiških konzerv v južni Finski. Sedaj se selijo prebivalci z živino in pohištvo ter s pridelki, ki so jih za silo rešili.

× **Rumunski begunci iz Temešvara** poročajo, da je prišlo tamkaj zaradi strahovlade sovjetskih komisarjev do krvavih spopadov med domačim prebivalstvom in boljševiki. Prebivalstvo objokuje precej mrtvih.

× **Morate priti in London nanovo zgraditi!** je zaklical angleški delovni minister Bevin na nekem potovanju v New York tamkajšnjim gradbenim delavcem. »Zdravje Londončanov je v vaši roki. Londonu groze nevarne kužne bolezni v zimi. Vaša pomoč je v interesu vojevanja.«

× **Boljševiški teror v južni Franciji.** Po vesteh iz južne Francije tamkaj vedno bolj narašča boljševiški teror. Krajevna degaullistična oblastva ne morejo pa tudi nečejo ustaviti divjanja teroristov, ki se kaže v najhujših izrodkih. Vsako uro prihajajo nova poročila o aretacijah. Število ustrelecev in usmrtenih stalno narašča. Posebno v južnofrancoskih departementih med Pirenej in

uro. Poslovil se je z jezo in žalostjo v arcu, češ da se nista z gospodično sporazumela, najbrž glede ure. Sam pri sebi pa je začel že sumiti, da Mira delo tako morda namenoma.

Taval je po mestu brez cilja. Bolelo ga je, kakor z razbeljenim obročem mu je stiskalo in žgalo srce. Nobene misli ni mogel najti, ki bi ga umirila, začel se je tolažiti z besedami apostola Pavla: »Ljubezen je potrpežljiva in dobrotljiva... ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega... vse prizanesa, vse veruje, vse upa, vse pretrpi. Ljubezen nikoli ne mine.«

Zvečer, ko je čakal vlaka na kolodvoru, da se odpelje domov, je videl Miro, ki se je pripeljala z notranjskim vlakom v družbi mladega kavalirja, vsa vesela in razposajena. Prav mimo njega sta šla proti izhodu in takrat je čul nekaj besed, ki so mu vse pojasnile. Opazila ga ni.

Joško se je zdela, da se mu rušijo tla pod nogami.

Čez nekaj dni je prejel pismece:

»Ljubljeni Joško! Ves dan sem čakala v svoji sobici, da začujem Tvoje korake. Zakaj si izbral ravno mene, da me mučiš na način, ki nosi najstrašnejše bolečine? Bodi Ti odpuščeno, da se hočeš naslajati nad mojo bolestjo. Pretrpela bom, saj... ljubezen je potrpežljiva in dobrotljiva, ne išče svojega, se ne da razdražiti, vse veruje...«

Joško ni mogel čitati do konca. Vrgel je pismo na tla in ga potepal.

V. L.

Carono je boljševiški teror izredno hud. Boljševiki so uvedli preka sodišča ter uganjajo tu svoje nasilno sodstvo. Angloameričani pa na vse to mirno gledajo. Posebno hudi so bili izbruhi drhali v Perpignanu in Pauju.

× **Avstralski general svari pred Japonci.** V radijskem nagovoru je vrhovni poveljnik avstralskih sil Blamey svari Avstralce pred mnenjem, da bo vojska proti Japonski hitro in lahko minila. Ravno avstralski vojniki vedo, kako se Japonci borijo in da rajši umro ko da bi se vdali. Na Novi Gvineji in na Salomonih so obšli Japonce, toda oni se kljub temu nadalje zagrizeno bore.

× **Italijanska mladina mora v Sovjetijo.** Kakor javlja brzogovna agencija Universale, pripravljajo italijanska komunistična stranka transport 900 mladenčev v starosti od 7 do 12 let v Sovjetsko zvezo. Italijanski mladenčji naj bi v Sovjetski zvezi uživali sovjetsko vzgojo. Ti mladenčji naj bi ostali v Sovjetski zvezi nekaj let.

× **Polikratov prstan v Novari.** Čudno presenečenje je doživel neki ribič v Novari. Lovil je ribe in imel je srečo. Iz vode je potegnil veliko ščuko in sklenil je, privoščiti si izdaten obed. Ko je doma ribi prerezal trebuh, je našel v njem prstan z velikim briljantom. Lahko si mislimo njegovo presenečenje. Prvi hip mu je kar sapo zaprilo. Mož si niti misliti ni upal, da bi bil kamen res pravi dragulj. Zato je odnesel prstan k juvevrju, da bi ga ocenil. Tam je izvedel, da je vreden z briljantom najmanj 200.000 lir. Kako je prišel dragoceni prstan v ribji trebuh, ni znano.

× **Mož je imel tri žene.** Na neki cesti v Rio de Janeiro je padel pod avtomobil neki »častnik« Armade spada. Nesrečneža, ki so o njem dognali, da se imenuje Pedro Alvarez, so prepeljali težko poškodovanega v bolnišnico in kakor se dogaja v takšnih primerih, je policija po radiu in listih pozvala njegove svoje, naj se javijo. V bolnišnici pa so se nemalo začudili, ko so prispele skoraj istočasno tri ženske, ki so vse trdile, da so poročene s ponesrečencem. Preiskava je dognala, da je to res, a ker mnogoženstvo seveda ni dovoljeno, je prišel Alvarez, ko je ozdravel, pred sodnika, ki ga je obsodil na poldrugo leto ječe.

× **Slon v copatah.** V nekem turškem pristanišču so videli ljudje pozimi kaj čuden prizor. Iz Afrike je bil prispel transport eksotičnih živali, med katerimi je bil tudi slon. Tistega jutra je bila v pristanišču poledica in prevozniki so se ball, da bi utegnili slona spodrsniti. Zato so mu v naglici pripravili klobučevinaste copate, opremljene z nekakšnimi derezami. Da bi se pa slon med potjo do kolodvora v mrazu ne prehladil, so mu postregli še s kuhanim vinom, ki so mu ga dali kar štiri litre. Človeku bi pomagala taka »injekcija« še preveč in bi najbrže celo po peščenih tleh ne mogel hoditi, kaj šele po poledenelih, slonu se pa ni dosti poznalo, da je popil štiri litre kuhanega vina. Vino in copate so storile svoje — brez najmanjše nezgode je prišel slon na kolodvor, od koder so ga odpeljali v živalski vrt.

× **Najboljši bencin iz kavčuka.** Malajski družbi za kavčuk se je posrečilo celo na tri načine pridobiti iz kavčuka bencin. Na podlagi enega teh treh načinov, pravijo, je mogoče v večjih množinah pridobivati iz kavčuka najboljše bencin, pa tudi razne vrste olja za mažo ter mazilo, ki človeka varuje pred malarijo. V bližini Kualalumpura so zgradili Japonci tovarno, v kateri lahko naredijo na leto do 30.000 sodov umetnega bencina iz kavčuka.

LOV ZA ZLATOM

10

In razumeli so. Vprega pred njimi jim je s svojim korakom raztolmačila pojem. Vneto so se oprli in potegnili so, a brez uspeha. Vlekli so namreč tako neenakomerno, da se vozilo s na tla primrzlimi saninci ni premaknilo.

Torej še enkrat: muš, m-u-uuš!»

Sedaj je že bolje šlo. Videli so, da morajo mirno, a z vso močjo potegniti; a dasi jim je pomagal Esher, ki je zadaj poprijel za sani in jih odtrgal od tal, to še ni bilo dovolj. Drugi in tretji pes nista ustrezala; puščala sta delo in napor tovarišem. To seveda ne gre.

No, pa še tretjič: Muš! Mu-u-uš!»

Sedaj je švrknil tudi bič po obeh lenutih in ju poučil, da se breme ne bo odlagalo na druge. Grozeče renčanje Kenlovo, ki je takoj razumel poslanstvo vodje, jima je bilo še posebno svarilo. Sani so se premaknile. Esher je stekel naprej, prijel za krmilo in se pognal potem pred pse, ki so se že znašli in so vlekli vozilo v lepem diru, da sta morala voznik in Eileen dobro teči, če sta hotela ostati vstric.

Cez nekoliko minut že sta zavila na pravo stezo, ki vodi prek Lynновеga kanala.

Naša družba ni bila edina, ki je bila šla ono jutro na pot. Pred njo in za njo je bilo videti na snegu sani s konji in psi in pa dobro zavite ljudi.

Na gladki stezi je bilo za pse lahko, zato je posadil Esher Eileen, ko se je s hojo ogrela, na sani, zgleđ, ki ga je mrs. Patersonova seveda tako posnela. Potem pa je šla vožnja lepo naprej. Proti desetim se je sonce dvignilo nekoliko nad južno obzorje in blesta svetloba je pronicala skozi gosto ozračje.

Do poldneva sta morali ženski večkrat zlezti z vozila, da bi se nekoliko razhodili in ogreli, potem pa se je družba ustavila na mestu, kjer je rob gozda pričal, da je obrežje.

Sedaj se je tudi že začela delitev dela, ki bo morala taka ostati vse te tedne, če hoče družba sploh priti do cilja. Esher je vzel sekuro in stopil v gozd po drva, Paterson pa prijel za lopato in napravil iz snega v polkrogu precej visok branik, da bi jim veter ne pogasil ognja. Eileen je privlekla posodo in česar je za obed treba; danes bo pčena slanina in čaj s kruhom. Gospa Patersonova pa je bila kakor po navadi za samo nadlego in je venomer tožila o strašnem naporu svojega tekanja, ki ga ni prav nič vajena. Psi so ostali vpreženi in polegali so v snegu. Svojo krmo dobijo šele zvečer.

Esher se je kmalu vrnil s polnim naročjem drv; imel je tudi nekoliko brezovega lubja. Ker je tako lubje tudi moko dobro za podnetek, je takoj zaplapolal pod kotlom za čaj plamen, in skromna jed je bila takoj pripravljena.

Cez pol ure so zopet bodro nadaljevali svojo pot.

Ob dveh je bilo sonce že zopet za obzorjem, a šele ob šestih se je Esher, ki je kar sam po sebi postal vodja skupine, ustavil, da bi kje prenočili. Sodil je, da so napravili trideset angleških milj, vsekakor lepa storitev, s katero bi morali biti zadovoljni prvi dan. Omogočila je ta uspeh seveda dobra steza.

Esher je takoj zopet stopil v gozd, ravno zavoljo bližine gozda se je bil tukaj ustavil, Paterson pa je izpregel pse in jih priklenil k drevju. Tega je bilo treba, da bi ne ušli ali se stopli in grdo ranili. Vzrokov za sovraštvo je bilo dovolj, kajti dogajalo se je, da je kateri hudo ugriznil svojega prednika v nogo, če je letá vože preveč popustil, da je opletalo. Kljub utrujenosti bi se tovariš maščeval; renčanje in rezanje je dovolj jasno govorilo o zatajenem srdu. Sedaj so dobili psi za funt zmrzlega mesa, ki si ga je vsak zrinil pod telo, da bi ga odtalil, ker drugače ni mogel vanj zagriziti. Ko so tako čakali, da bi se meso odtalilo, so si preganjali čas s tem, da so si glodali izmed krempljev kepice ledu. Pozneje jih bo še čakala debela kaša zmlatega graha in loja; vsak dobi za dobro pest debelo kepo. Samo ne preveč krmiti psov na trailu!

Ko je potem Paterson še odkidal sneg na mestu, kjer bosta stala oba šotora, eden bo namreč za ženski, in obložil prostor s snegom, se je vrnil Esher z drvimi in nekaterimi vilastimi vejami. Veje je zataknil v sneg in na rogovile položil drogove, na katerih bo visela nad ognji posoda. Z lubjem, ki ga je bil prihranil, se je že zopet razvnel nov ogenj.

Medtem ko se je spravila Eileen h kuhi, mrs. Patersonova pa usedla v pršič in trdila, da od iznemoglosti res ne more niti z mezinčcem migniti, kar je bilo menda res, ker je proti svoji navadi čudno molčala, sta se lotila moška postavljanja šotorov. To je šlo brez posebnega truda; treba je namreč bilo samo razpeti vrh med dvema drevesoma in preko nje vreči primerno prirežan kos jadvovine, ter to pri tih nategniti, h količem privezati in na koncih zadržati.

Ko sta to opravila, je bila že tudi jed gotova. Jedli so skoraj brez besede, saj so vsi čutili napore dneva, ki jih niso bili vajeni.

A dneva še ni bilo konec. Moža sta morala prinesiti iz gozda še jelovih vejic za lož. Na vejice so potem razgrnili vreče za spanje; gospa Patersonova je že komaj čakala, da bi izginila v šotor.

Esher je hotel poslati Eileen za njo, kajti dasi sta se ženski zavoljo lepo izhojene steze večinoma vozili, sta vendar tudi morali precej hoditi, da bi ne zmrznili na saneh. A dekle se je branilo iti spat in je hotelo moškima pri delu pomagati. Opravka je bilo res dovolj. Paterson je šel, da bi še prinesel drv za jutri, ko bo treba zgodaj odriniti. Esher pa je s sekuro izsekjal iz ledu na vodi kosov, in napolnil z njimi kotel, v katerem se je bila kuhala za pse kaša, ki so jo že vse požrli. Treba je bilo sedaj pripraviti zajtrk in obed za jutri in pojutrišnjem. To se mora storiti vedno zvečer za naprej, ker v jutru in opoldne ni bilo časa za to. Ko se je sneg raztopil, je vsula Eileen v kotel boba in soli, in dodala pozneje, ko je to začelo brbotati in vreti, nekoliko koščkov slanine. Polovico gotove jedi je spravil Esher v tesen usnjat meh za moko, ostanek pa pustil v kotlu za prihodnji zajtrk in obed.

Eileen je potem še imela opravka s hrano, Esher pa je šel po pasjo opravo in potem pri ognju z golimi rokami popravil male okvare. Seveda so mu oči večkrat od dela zablodile k dekletu, ki je bilo kljub okorni debeli obleki še kaj mične postave. Občudoval je njeno spretnost pri delu, ki ga je opravljala brez nepotrebnih posegov in tako naravno, kakor da ga je že davno vajena.

Včasih mu je pogled ušel tudi po stezi, ki so jo naprej in nazaj označevali ogaji drugih skupin. Njih plamen je rdeče žarel v sivi nočni zraku, kajti dolga zimska noč v teh širinah ni nikoli popolnoma temna. Na nebu se je zasvetlikala zvezda za zvezdo. Ostro in mrzlo so se iskrile, severna zarja pa je širila po nebu redčo, žolto in modrozeleno luč kakor medel žaromet. V ozračju so rahlo prasketale električne struje; posledica trenja suhih slojev zraka, iz katerih je zima izmrazila vsak atom vlage, da so padali v obliki drobcenega ledenega praška na tla.

Ko je Eileen končala svoje delo pri kuhi in je bil tudi Esher s popravili gotov, jo je poslal v njen šotor k počitku, a priporočil ji je, da bi vrgla ven svoje in Patersonkine mokasine, ki se kljub suhemu snegu zavoljo dolgotrajne hoje vendarle ovlažijo, da bi se ob ognju osušili. Po teh besedah je tudi že zabijal v zmrzla tla kole, da bi nanje obesil obutev. Eileen ni več ugovarjala. Hrabro se je bila borila z utrujenostjo, hotela je doprinesiti svoje, da bi ne bila moškima samo v breme. Sedaj pa je bilo delo končano in utrujena mladost ima svojo pravico. S prijaznim pogledom živahnih oči in tovariškim voščilom 'lahko noč' je ravno hotela oditi v šotor, a je neodločno obstala in pogledala za Kenloom, ki je tam ob robu gozda vlačil za verigo in cvilil, dočim so njegovi tovariši že davno nehali renčati in se režati, ter so sedaj težko globoko v snegu v klobčič zviti in si gobec in šape pokrivali s košatim volčjim repom.

»Kenloa smeva mirno odkleniti,« je rekla. »Vidim, da hoče biti pri meni in pred šotorom stražiti. Če mu porečem, bo mirno ležal in se ne bo grizel z drugimi. Saj vse razume.«

»To pa ne gre,« je ugovarjal Esher. »Oni drugi ne bi jutri na stezi storili niti koraka. Polegli bi in se dali ubiti, če bi Kenloa kako odlikovali. Tega ne prenesejo. Enako ravnanje za vse. Tudi za vodnika. Sicer pa še niso priznali Kenloa za vodjo. Posebno Slasher, to je tisti, ki ima skoraj vedno krvavo obrobijene lokave oči, in pred katerim bi vsaj še posebej posvaril, prav gotovo ni zadovoljen s Kenloovim vodstvom, in zlobno tuhta. Že neke kratki sem ga moral na trailu trdo prijeto. Preveč tepsti pa ga tudi ne smem, ker bi si to tolmačil kakor da se zavzemam za Kenloa; s tem bi ga pa menda za vedno pokvaril. Da bi potolažil njegovo častihlepnost, sem ga napravil za wheeldoga*. Nemara se zadovolji s tem in podvrže usodi, ker sicer bi mogli še kaj doživeti preden bi prišli do Dawsona ali tudi samo do Forta Selkirka. Vsekakor bom moral lepo paziti, da mi ne naščuva še drugih proti Kenlou. Sedaj so menda še popolnoma nepristranski, kar pa bi se nehalo, če bi mu začeli zavidati. Ne smete pozabiti, da so volčjaki, in volčja kri polje v njih do desetega in dvajsetega kolena. Mislim sem že, da je edini razloček med njimi in praviimi volkovi samo v tem, da znajo lajati, česar volkovi ne zmorejo.«

»All right,« je rekla Eileen in se vdala. »Lezi, Kenlo!«

Pes je obupano mežiknil, a se je le zleknil v sneg in se zvil v klobčič; vendar pa je, zavoljo tega povelja nevoljen, rahlo zacvilil... da se bo vedelo. Njegova gospodarica ga je še ošinila z zadnjim pogledom, potem pa se zmuznila v svoj šotor.

Sedaj se je vrnil tudi Paterson z bremenom drv, ki jih bo dovolj za ogenj vse do jutra; saj več česa kakor malo žerjavice ni treba. Moška sta še nekoliko posedela, pušila iz pip ter včasih obrnila ženske in svoje mokasine, ki sta jih tudi sezula. Največ sta se menila o lastnostih psov.

Paterson se zavoljo svojih živali ni smel pritoževati. Bile so res že stare in preko viška zmogljivosti, a za stezo so bile dobre in vztrajne.

* Wheeldog je pes pred sanmi, zadnji v vpregi, ki mora potegniti na desno ali levo, hitreje ali bolj počasi itd., torej delati to, česar vodnik ne more, ker je preveč spredaj.

SMEŠNICE

ZLATA SREDNJA POT

Zaročenka pripoveduje svoji mamici:
 — Veš, saj sem tui rekla, naj me poljubi na obe lici.
 — Nu, in kaj je storil?
 — Oh, mamica, kako si nedomiselnal! Izbral je zlato sredino.

VSEENO

Prodajalka: — Kaj bi pa rad, fantek?
 Fantek: — Atek me je poslov, de kupim za eno lilo eigalet.
 Prodajalka: — Cigaret pa nimamo pri nas. Tu se prodaja le kruh.
 Fantek: — No, mi pa dejte en kos kluha!

S TRAMVAJA

Gospod Prepeluh je zelo slabe volje. Prvič ima nahod, drugič na tramvaju vleče, tretjič je ostal brez sedeža. Razen tega pridirja na neki postaji v zadnjem trenutku mlad gospod s psom na vrvi, skoči na stopnišče in pusti lepo psa teči ob tramvaju.

Gospod Prepeluh se je zdaj pošteno ujezil. Grdo je pogledal in zamrmral: »Mučenje živali...« In še marsikaj. Pa se ne da zapisati.

Mladi gospod je nekaj časa molčal. Ko pa mu je bilo naposled že preveč, je dejal ravnodušno: »Le nikar se preveč ne razburjajte. Saj se tudi vi peljete, vaš nos pa teče.«

UMESTEN PREDLOG

Pred trgovino se sprehajata dva študenta. Zagledata za današnje čase kar izredno lepo pašeto.

— Oha, takšnele pašete bi si pa spet enkrat rad privoščil, če bi mi žep dopustil! pravi prvi.
 — Tudi jaz bi jo pozelel, toda mi želodec ne dopušta, reče drugi.
 — Nu, potem je pa vse v redu. Kar pojdiva go kupiti! Jaz jo bom pojedel, ti pa jo plačaš.

MALI RADOVEDNEZ

— Mamica, all je res, da večje ribe žro manjše?
 — Seveda, sinko.
 — Tudi takšne sardine, kakršne so v škatli?
 — Da, sinko.
 — Kako so pa potem lahko v škatli, mama?

DEKLE Z DEZELE

Maličevi so dobili novo gospodinjstvo pomočnico, ki je prišla naravnost z dezele in še nikoli ni videla mesta. Gospa ji je razkazala stanovanje, nakar jo je vprašala:

— Katra, ali pa boste tudi v stanju, da vsak dan pospravite naše sobe?
 — Kaj ne bi! Doma sem vsak dan kidala hlev, tam je bil še vse drugačen smrad kakor pri vas!

ZIMSKA SUKNJA

Prosjak je potrkal na vrata:
 — Oprostite, gospod, all morda imate kakšno staro zimsko suknjo?
 — Da, ljubi prijatelj, — je odgovoril gospod, — Staro imam, nove pa na žalost nimam.

EDINA RESITEV

— Marko, zakaj pa ti v spanju vedno govoriš?
 — Lepo te prosim, žena, ko pa podnevi pri tebi sploh ne pridem do besede!

MODA

To je samo še spomin iz časov pred sedanjo vojno.

Žena je vprašala moža, ki je prebiral časopis: »All kaj poročajo o najnovejši modi?«

Mož je odgovoril: »Pišejo. Toda to te ne bo zanimalo, ker so listi že dva dni stari.«

LASKANJE IN ZBADLJIVOST

Na nemškega filozofa Kästnerja, ki je bil znan po svojih naglih in lahkih odgovorih, se je nekoč v družbi obrnila neka gospa, ki ga je hotela spraviti v zadrego s tem, da ga je prosila, naj takoj izreče sodbo, ki bi vsebovala obenem laskanje in zbadljivost do nežnega spola.

Kästner je preinšljal nekaj trenutkov, nato pa zadovoljil gospejino željo s tem odgovorom:

— Vse ženske imajo zame le gostoto zraka. Toda brez zraka ne morem živeti.

DOBER ZDRAVNIK

Slovitega berlinskega dr. Heima, ki je bil prijatelj dobre kapljice, so poklicali nekega večera k otroku, ki so ga mučili krči. Zdravnik je potpal otrokovo žilo, potem svojo lastno, zmajal je z glavo, naposled je menil: »Otrok je pijan, kajti njegova žila bije kakor moja!«

Kakor se je pozneje pokazalo, je imel stari gospod prav: neprevidna dojlja je bila pred dojenjem popila steklenico vina...

Križanka št. 40

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. samica domače živali, 5. beseda enakega ali zelo sorodnega pomena, 11. del noge, 17. podzemeljske naprave, 18. kraj in postaja na Krasu, 19. Afričan, 20. del prostora, 21. sorodnik, 22. roditelj oziralnega zainika, 24. uboge, pomilovanja vredne, 25. del otroške obleke, 26. bodoča rastlina, 28. italijanski spoilnik, 29. pisemska kratica, 30. pesem, 32. žensko ime, 33. zver, 34. se preživlja s tujim blagom, 36. vrsta voza, 38. enote naše bivše denarne veljave, 40. večja dvorana, veža, 42. del kolesa, 43. zabojček, lesena škatla, 45. grška muza, 47. znak za kemično prvino, 48. začetek krokanja, 49. vas pri R'emberku na Primorskem, 50. turški fevdalec, 52. kvartaški izraz, 53. pri Egipčanih sveta žival, 55. svetilno sredstvo, 56. začetek Afrike, 57. v vojni ugrabljeno blago, 58. preučevalec človeškega telesa, 60. vas v bližnji okolici Celja, 61. mesto ob Dravi, 63. ptičji glas, 64. dišava, 66. kontakti, odnosi, 68. predlog, 69. oblika latinskega pomočnika, 70. žensko ime, 72. stara vezniška oblika, 73. v Nevli, 74. počastitev pokojnega, 77. podredni veznik, 78. glej 52. vodoravno, 79. slovit, dobro znan, veljaven, 82. podredni veznik, 83. listnato drevo, 85. kazalni zabnek, 87. glej 56. vodoravno, 88. je spremljevalka revnega popotnika, 90. opreme nevest, 91. vrtnina, 93. vrsta ptič, 95. grška črka, 97. industrijski delavec, 100. domača žival, 101. predlog, 102. moštvo, posadka, 103. moč, jakost.

Navpično: 1. namizna potrebščina, 2. soglasen, vzajemen, 3. žensko ime, 4. pol cime, 5. vas pri Velikovecu na Koroškem, 6. rimska številka, 7. principi, vodilna pravila, 8. čutilni organ, 9. besedo nasloviti na koga, 10. francoski revolucionar, 11. podredni veznik, 12. domača žival, 13. trate, pašniki, 14. nedoločni zabnek, 15. nikalnica, 16. red, ugotovitev vrednosti, 18. boginja starih Rimljanov, 21. počeljenje, strast, 23. igralna karta, 27. časovni prislov, 29. postaja na progri Ljubljana-Maribor, 30. uslužbenec kinematografskega podjetja, 31. predplačilo, 35. pri nas neznan silni viharji, 37. pripadnice majhnega plemena, ki je v starem veku živelo v južni Italiji, 39. državni proračuni, 41. dva enaka soglasnika, 44. osebno povratni zabnek, 46. svarila, opozorila, 48. spremlja jez, sazočaranje, 51. tuje moško ime, 54. nazivi, 55. pridevnik iz besede, ki pomeni del telesa, 59. srbsko moško ime, 61. izvabljeni glasove na nek pihalni instrument, 62. smola prednotop-

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10		11	12	13	14	15	16
17					18						19							
20				21				22			23		24					
			25							26		27	28				29	
30		31		32				33			34		35		36	37		
38			39		40		41			42		43		44				
45				46		47			48			49					50	51
52			53		54			55				56			57			
58		59					60					61		62			63	
			64				65		66			67		68			69	
70	71			72					73		74		75		76		77	
78			79					80			81	82		83		84		
		85	86				87			88		89		90				
91			92		93			94			95	96		97			98	99
100								101			102					103		

nih igličevcev, 65. kraj na Primorskem, 67. podredni veznik, 71. vremenski pojav, 75. osebni zabnek, 76. bog vetrov (s tujo končnico), 80. svetopisemsko mesto (v Mali Aziji), 84. krajevni prislov, 84. naravne merske enote, 86. žuželka, 89. zdravilo (srb.), 91. dva enaka soglasnika, 92. igralna karta, 93. druga in prva črka besede pod 88. vodoravno, 94. podredni veznik, 96. v sapli, 98. znak za kemično prvino, 99. egipčanski sončni bog.

RESITEV KRIZANKE ŠT. 39

Vodoravno: 1. potica, 6. slanik, 10. purist, 15. eter, 16. jata, 18. Zora, 20. Ural, 21. polet, 23. Pl, 24. vo, 26. za, 27. opeka, 28. ekonom, 29. hazena, 32. Grinič, 33. hej, 35. leče, 37. oje, 38. iz, 40. Er, 41. atek, 42. op, 44. mn, 45. IV, 47. dian,

49. in, 50. klen, 52. do, 53. zdravilen, 54. krockodil, 55. ah, 56. edin, 57. bv, 59. Tver, 60. ro, 61. Or, 63. an, 64. kres, 66. ol, 68. ha, 70. sem, 72. Reza, 73. lok, 75. Erivan, 77. paziti, 79. košava, 81. gorek, 82. do, 83. ar, 84. ri, 86. talar, 87. oboč, 88. baza, 90. jeza, 92. tuba, 93. Nevada, 94. Arabec, 95. Pripet.

Navpično: 1. pepelj, 2. otok, 3. teloh, 4. Irenej, 5. aj, 6. stih, 7. la, 8. iz, 9. koza, 10. pa, 11. rupija, 12. Irene, 13. sakti, 14. tlačan, 17. up, 19. Ra 22. TOJ, 24. vzeti, 25. večer, 27. Oro, 30. Ala, 31. nek, 34. praline, 36. kolovoz, 39. zidar, 40. Elida, 43. Pekel, 44. Molof, 46. vrh, 47. dve, 48. Nen, 50. krt, 51. nor, 52. dir, 57. breza, 58. vezir, 61. Oregon, 62. seveda, 64. kra, 65. sat, 67. košati, 69. aparat, 70. sirov, 71. mak, 73. Lot, 74. kalup, 76. robe, 77. poza, 78. Irec, 80. vabe, 82. da, 85. Ir, 88. Ba, 89. ar, 90. je, 91. ap.